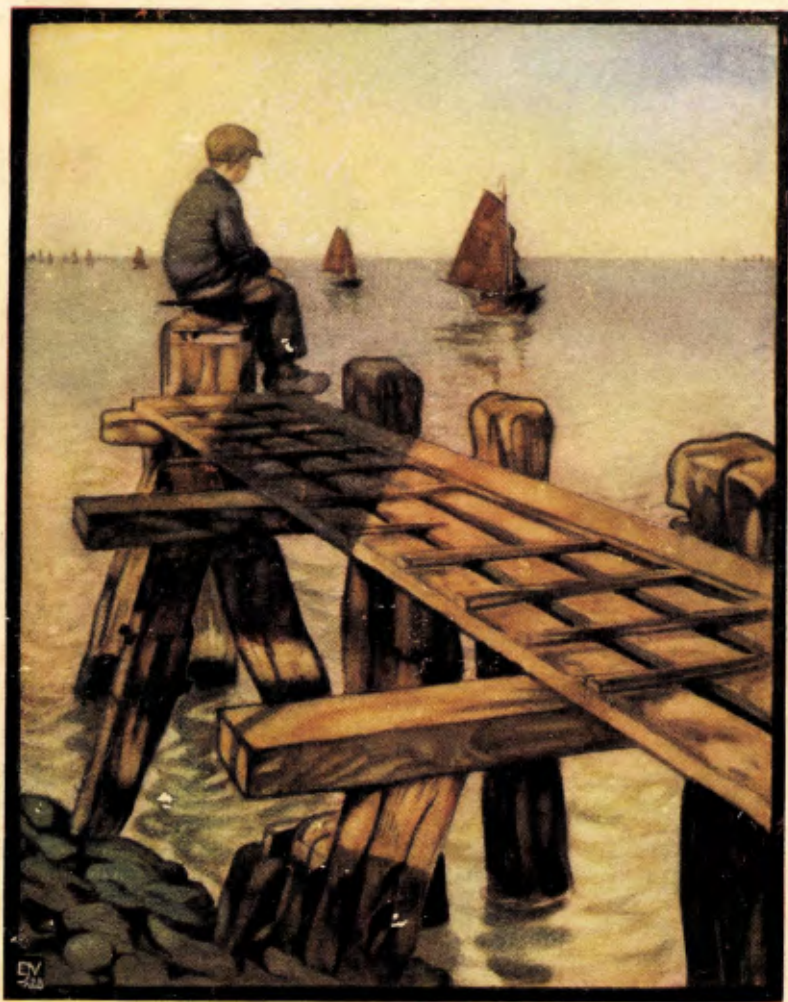

ALS DE ZEE ROEPT

DOOR D. DE VRIES-KIKKERT

NIJKERK- G.F. CALLENBACH

ALS DE ZEE ROEPT

DOOR D. DE VRIES-KIKKERT

GEILLUSTREERD DOOR E. J. VEENENDAAL

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

ZEEMAN IN DEN DOP.

„Als ik groot ben, word ik zeeman,” zei Jaap en hij probeerde van een ouden klomp een schip te maken.

„Willen we de hééle vloot nog eens uit laten zeilen?” vroeg Jan, zijn broertje, en hij haalde uit een ongebruikt kippenhok allerlei soorten schepen, meest van eigen maaksel. Er waren echter ook een paar mooie bij, geel van buiten en rood van binnen geschilderd, met helderwitte zeilen en een écht roer, die ze met St. Nicolaas hadden gekregen.

Die schepen bewaarden ze in het hok, waarin alleen in het voorjaar kippen met kuikens huisden.

Nù was het voor de kippen te nat op dat land, want de groote plas in 't midden was door de vele regens ál grooter geworden, zoodat alleen een smalle strook nog droog was. Dáar stond het kippenhok, als op een verlaten eiland en dáar lieten de jongens hun schepen uitzeilen, die met klapperende zeilen wiegelden tot den verren overkant, waar ze in de biezen bleven steken.

Tusschen de biezen lagen groote steenen en hier en daar een plank, zoodat de jongens, als ze om den plas waren heengeloopen, altijd nog, van steen tot steen stappend, hun vloot konden bereiken.

Midden in den plas waren ook eilandjes en de ondiepe

plekken, waar riet groeide, noemden de jongens „zandbanken“.

Met spanning volgden ze de zeilende schepen, of ze ook op de „zandbanken“ zouden loopen, of een eiland aandoen om „kolen te laden“ of „drinkwater in te nemen“. Want, zie je, het was zoo'n lange reis en zeewater kon je niet drinken, of er de stoomketels mee vullen.

„Het zijn schepen met zeilen en een stoommachine. Die gebruiken we bij tegenwind, begrijp je,“ zei Jaap altijd.

Maar ze hadden den stoom nooit nodig, want ze lieten hun schepen altijd afvaren vanuit den hoek, waar de wind vandaan kwam. Slimme jongens, die Jaap en Jan.

Soms begon dat „scheepje varen“ Jan te vervelen. Hij werd koud van het lange wachten, tot ze den overkant bereikten. Dan liep hij klappertandend met opgetrokken schouders te stampvoeten en moest telkens zijn paars-rooden neus afvegen.

„Nou, ik ga naar huis, hoor; die schepen halen we over een uur wel binnen. Je haalt hier een verkoudheid op je hals,“ en Jan holde naar huis, waar hij in de hooge schuur liever ging schommelen of aan den rekstok toeren. Dat kon hij zoo goed. Hij was de lenigste van al zijn broers. En ze waren met hun zessen.

Jaap liet Jan maar stilletjes naar huis gaan. In zijn eentje fantaseerde hij over de groote reizen, die zijn schepen maakten. Vandaag gingen ze naar Amerika om mais voor de kippen en chili voor mest op het land. Maar Amerika ligt niet naast de deur, dat moet je niet denken. Hij had best geduld om de aankomst af te wachten. Hóór... daar fluit er al een voor den havenmond... en

Jaap holde om den plas heen, om zijn schip binnen te halen.

„Ja, als ik groot ben. . . . dan vaar ik er écht naar toe. Dat zal Jan eens zien. Jan denkt, dat ik op een tjalk ga varen, net als oom Klaas, maar niks, hoor, dat „kikker-slootje varen” in Holland was niks gedaan, zei Bart Wijt, die matroos was op de groote vaart. Hij, Jaap, ging ook op de groote vaart. Naar Indië, Australië, Amerika. . . . wacht maar.”

Jaap was zoo verdiept in zijn groote plannen, dat hij niet merkte, hoe de zon al achter de duinen verdween en de oostenwind ijziger over het water striemde.

Tot hij plotseling bemerkte, hoe de grond hard begon te worden en er een dun vliesje vroom tusschen de biezen.

„Nou maar,” riep hij, „nou raken mijn schepen nog in het Poolijs vast, net als die van Heemskerk en Barends. Dan maar op Nova-Zembla overwinteren, há, dat was eventjes fijn. Hallo!, de schepen in 't ijs!” riep hij tegen Jan, die hem kwam roepen.

„Nou, laat ze maar vastvriezen, die vinden we wel weer, als we schaatsenrijden morgen of overmorgen. Fijn, jô, dat is beter dan blauwbekken bij die scheepie's. . . . och jô, haal nou geen natte voeten. . . . laat die schepen. . . .”

„O. . . . en ze stuk laten vriezen zeker. Jij bent geen zee-man, daar komt het van, dat je geen hárt hebt voor de schepen.”

Moeizaam stapte Jaap van steen tot steen, balanceerde op wippende planken en bracht ten slotte de vloot behouden aan wal. . . . onder het dak van het kippenhok, na de mooie schepen zorgvuldig afgedroogd te hebben met z'n zakdoek.

Thuis haalde Jaap z'n neus op voor den bak met wortelen, die ze moesten schrappen voor Moeder.

„Moet je óók kunnen, jô, als je gaat varen. Die knecht van oom Klaas schilt aardappelen en....”

„O ja, als je op kikkerslootjes vaart hier in Nederland, of in de waschtobbe, zoo noemt Bart Wijt de Zuiderzee, zeg. Maar op den oceaan.... dáar staan de stuurlui op de

brug en kijken op het kompas en op de zeekaarten.... daar hoef je geen aardappels te schillen of worteltjes te schrappen.... als je kapitein bent. Dat doen de.... de Javanen en zoo.... de zwarten, die ze aan boord hebben. 't Is slavenwerk, zie je," en Jaap snoof minachtend.

„Hoor eens, mannetje," zei Moeder, die dat leelijke woord „slavenwerk" hoorde, „als jij stuurman wilt worden of kapitein, moet je toch als leerling beginnen. En vraag nou maar eens aan Bart Wijt, wat een stuurmansleerling

al niet doen moet aan boord. Véél akeliger werkjes dan wortels schrappen, wacht maar...."

„Maar Jaap," vroeg Jan, „ga je als het zomer is, niet meer met oom een reisje meemaken, is je dat ook al te min?"

Jaap schaamde zich een beetje. Hij was dol op die reisjes met oom Klaas en daar aan boord deed hij gewillig allerlei werkjes voor oom. Doch hij was nu een beetje uit z'n humeur, dat ze hem bij zijn schepen vandaan gehaald hadden. Maar toch.... als het nu eens hard ging vriezen.... schaatsenrijden was ook heerlijk. Hij kón 't al zoo goed.

Alle broers konden zoo goed zwieren. Verleden jaar gingen ze allemaal achter elkaar. Vader voorop en zes broers er achter, van den grootste af, o wat een sliert. Kleine Bert zwierde heelemaal achteraan, die moest zich goed vasthouden, als ze aan het eind van de baan omzwenkten. Rrrrr — rrrrt.... ging het dan....

Jaap raakte zoo in vuur over de aanstaande pret van 't schaatsenrijden, dat hij de narigheid van wortelschrappen vergat. En toen moeder ook een bak aardappelen voor hen neerzette, schilden hij en Jan zonder morren ál die aardappels en het was héél wat voor zes hongerige jongens. Ze deden het toch liever 's avonds dan 's morgens voor schooltijd, want de school stond tamelijk ver weg en ze wilden ook nog graag morgen vroeg de slootjes probeeren. Als 't vannacht nu eens héél hard vroom.... nee, maar ijs van één nachtje was toch niet vertrouwd.

Ze begonnen voor afwisseling maar eens te zingen:

„Het had al wat gevoren"

en Moeder knikte lachend naar hen. Wat zaten ze nu gewillig voor haar te schillen. Het moest wel, want zij en Cor hadden het toch al zoo druk met die groote huishouding. Al die jongens met d'r kapotte kousen en sokken.... er was soms geen doorkomen aan.

Cor kwam ook eens kijken. Ze was al achttien en ze speelde moedertje over de kleinste jongens. Ze streek Jaap door zijn zwarte krullen: „Hè, zeemannetje....”

Jaap lachte, hij bracht den bak met schillen naar de schuur en ze hoorden zijn luide jongensstem galmen:

„Als ik groot ben, wil ik een zeeman zijn.”

„Och, och,” zei Moeder, „altijd prakkezeert hij over de zee, het zal er dan toch maar van moeten komen.... Ik mag er anders niet aan denken.... die lieve jongen zoo ver weg op de ruwe zee, hè, ik wou dat ik het nog uit z'n hoofd kon praten.”

Hoofdschuddend zette Moeder de pap voor het avondmaal op het vuur.

II.

TEGENSPOED.

Jaap baadde in tranen. Wanhopig snikte hij boven zijn atlas en merkte niet, dat het zilte vocht uit zijn oogen groote plekken maakte op de mooi glanzende kaart van Indië.

Vader, Moeder en Cor zaten met ernstige gezichten bij de tafel en Nans, de oudste broer, stond bij de deur gewichtig met het hoofd te knikken.

„Ja, ventje,” zei hij, „t zal er toch van moeten komen, dat je van school gaat, want in Maart moet ik in dienst. Vader en Mert kunnen onmogelijk alles doen, ook al nemen ze er een knecht bij.”

„Nou, jongen,” troostte Vader, „je kunt later altijd nog naar de Zeevaartschool, dan neem je maar extra lessen als het zoo ver is. Als Nans weer uit dienst komt. . . .”

„Ja. . . dan moet Mert misschien weer soldaat worden . . . zoo. . . zoo. . . komt er toch niets van. . . en als ik niet naar de Mulo ga. . . kom ik met mijn zestiende jaar niet klaar voor de Zeevaartschool.”

„Maar vent,” troostte Moeder, „Mert hoeft niet in dienst, hij heeft broederdienst, jij hoeft later ook niet soldaat te worden. En weet je wat we doen? . . . Den volgenden winter ga je naar de avondschool en wat privaattlessen er bij . . . dan kom je best klaar voor de Zeevaartschool als je zestien jaar bent. Laat dat maar aan Vader en Moeder over. Niet zooveel zorgen vóór den tijd. Er kan nog wel zooveel gebeuren. . . .”

Maar Jaap was ontroostbaar. Hij klapte zijn atlas dicht en liep naar achter in de schuur, waar hij zich languit in het hooi neerwierp. Nu kwam er niets terecht van al die mooie plannen. Aan alle jongens had hij al verteld, dat hij op de Mulo ging en dan later naar de Zeevaartschool. En nu? . . .

Nu zou hij moeten wieden en harken en stekelshakken en helpen hooien en oogsten en alles zou hij vergeten, wat hij op school geleerd had, want 's avonds was je natuurlijk

veel te moe om nog een boek in te zien. En hij was altijd nummer één van de klas geweest, en nu . . .

Hij snikte al heviger. Hij schopte met z'n klompen in het hooi van machteloze droefheid. . . . alles, alles lag in duigen, zijn mooie toekomstdroomen, wat kwam er van terecht?

O, waarom had Nans nu zoo'n laag nummer getrokken? Waarom niet vrij geloot? Vader en Moeder hadden ook zoo gehoopt, dat hij geen soldaat hoefde te worden en nu tóch, o . . . wat was alles ellendig.

Langzamerhand bedaarde hij wat. Hij veegde het hooi uit z'n natte gezicht, roste zijn wangen droog en keek rondom zich, waar de schemering al hing tusschen de zware balken. Het hooi geurde en vlak bij hoorde hij het stampen van Jans en Trui, de twee merries, in den paardenstal.

Och, een hékel had hij eigenlijk niet aan het boerenwerk. Zoo met Jans of Trui voor den wagen naar de markt rijden, of naar de haven, dat was wel prettig. En in den hooitijd in de wijde landen werken, met de glanzende zon boven je hoofd en de leeuwerik stijgend in de lucht, dat had hij altijd wel fijn gevonden.

Maar toch. . . . 't was maar voor een poos, dat boerenwerk, had hij altijd gedacht, als hij in de vakantie hard moest aanpakken. . . . straks ging hij immers naar zee. . . .

Weer kwamen de tranen. Hij kon maar niet gelooven, dat alles terecht zou komen, zooals Vader beloofde. . . . er zou nu altijd wel weer wat naars komen en hij werd nu ook te dom om ooit te slagen voor het toelatingsexamen van de Zeevaarschool.

Moeder kwam hem zoeken. Ze riep bij de buitendeur en

keek naar den al halfduisteren plas in de verte. Zou die jongen soms tfoost bij z'n schepen gezocht hebben?.... Maar neen.... dat deed hij in lang niet meer, daar werd hij al te groot voor, hij liet scheepje varen met een klomp aan Bert over, die de jongste was. Neen, hij wou varen met een écht schip.... Och, die jongen, hoe kwam hij aan die verlangens. In hun familie was nooit een zeeman geweest, tenminste niet van de groote vaart. Och.... die arme jongen.... maar ja.... van teleurstellingen is het leven vol.... dat moet hij al vroeg leeren.

En toch.... zoo de Heere wil.... over een paar jaar kon het misschien toch wel, dat Jaap ging leeren. Ze moesten maar afwachten.

„Jongen, waar zit je toch?” riep ze nu in de schuurdeur. „Kom, Jaap, huil nu maar niet meer. Je moet zoo gauw den moed niet verliezen.”

Ze hoorde een onderdrukt gesnik in het hooivak en ze struikelde haast over zijn klompen.

„Och, vent, zit je hier. Kom, sta nou op en ga met Moeder mee. Je bent al zoo groot, niet zoo toegeven aan je verdriet. Hoor nu eens.... voor Vader en Moeder was het óók een teleurstelling.... Moeder had ook aan den Heere gevraagd, of Nans thuis mocht blijven, want ach, je weet wel, we kunnen ook slecht het geld missen voor een knecht en Nans ver weg in den vreemde, voor soldaatje spelen, dat vond Moeder óók verdrietig.

En toch moet het. Je mag niet vergeten, dat de Heere alles bestuurt en beter weet wat goed voor ons is, dan wij het zelf weten. Later zien we misschien nog eens in, dat het zóó het beste was. Je gelóóft het toch, hè vent, dat de

Heere het zoo bestuurd heeft?" vroeg Moeder zacht, terwijl ze hem liefderijk over z'n verwarde haren streek.

„Ja Moeder," zei Jaap toen, al minder bedroefd dan zoo-even. Het was toch wel waar, wat Moeder zei en hij voelde dat hij toch verkeerd deed, zoo opstandig te zijn.

Eigenlijk was hij boos op God geweest, omdat Hij niet

gemaakt had, dat Jaap zijn zin kreeg. Ja, dat was het... en hij schaamde zich opeens.

Toen Vader later aan tafel het „Onze Vader" bad, begreep Jaap voor 't eerst van zijn leven iets van het „Uw wil geschiede". De tranen kwamen weer in zijn oogen, maar... het waren tranen van berouw.

Den volgenden dag vroeg meester in school, welke kinderen zich op moesten geven voor de Mulo, want die moesten dan alvast Woensdags en Zaterdags op Fransche les.

Jaap stak den vinger niet op. Verbaasd keken meester en de andere jongens hem aan.

„Jij niet, Jaap Westen, ik dacht toch altijd....”

Meester zweeg. Hij zag aan Jaaps gezicht, dat het huilen hem nader stond dan het lachen. Jaap schudde alleen met het hoofd en boog zich diep over zijn schrift. Hij kon niets zeggen, want tranen kropten in zijn keel en.... huilen wilde hij er niet meer om.... vooral niet hier in school, waar de andere jongens hem vol leedvermaak aan zouden gapen.

Hij zag op tegen het speelkwartier. Dan zouden ze allemaal om hem heen komen staan en vragen:

„Waarom nu toch?.... Je zei het toch altijd.... Heb je maar wat opgeschept?....”

Nee, hij zou maar in school blijven.... stilletjes blijven zitten om halfelf en dan kwam meester vanzelf naar hem toe.... dan zou hij het zeggen van Nans en....

Maar dat stijve gevoel in zijn keel wilde niet weggaan en die nevel bleef voor zijn oogen, zoodat hij de letters in zijn boek niet zien kon en bóven en ónder de regels schreef. O... was hij maar uit school... kon hij maar eens flink uithuilen... wéghuilen dat benauwde gevoel in zijn keel.... in zijn borst.

Om halfelf stapten de anderen naar buiten. Jaap bleef onbeweeglijk zitten. Frits, naast hem, gaf hem een stomp: „Hé, jô, slaap je.... je moet toch niet blijven?” maar een donkere blik uit Jaaps koolzwarte oogen joeg hem op de vlucht.

Meester merkte het wel, dat er iets was met Jaap Westen. Hij liet de jongens eerst allemaal gaan en legde toen de hand op Jaaps schouder. Hij voelde dat Jaap zenuwachtig was, hij trilde.

„'t Is ook zoo'n gevoelige jongen," dacht meester. Hij wachtte kalm, dat Jaap uit zichzelf begon en eindelijk, met horten en stooten, kwam het verhaal er uit.

„Maar jô, is het anders niet? Nou, maar daar hoef je niet zoo bedroefd om te zijn. Weet je hoe oud ik was, toen ik voor schoolmeester mocht beginnen te leeren? Dat raad je nooit, ik was al achttien. Ja, Jaap, ik moest mijn Vader helpen timmeren, dat kon niet anders en toen ik later studeerde, moest ik overdag evengoed nog timmeren. 's Avonds naar school en vaak 's nachts mijn werk maken voor de leeraars. Nou. . . dat zul jij nooit hoeven, kereltje. En wil ik je nu eens wat zeggen? Later aan boord zal je dankbaar zijn, dat je in de boerderij hebt leeren aanpakken. Je handen staan dan niet verkeerd voor al de ruwe werkjes in de ruimen en aan dek. En nu. . . opgemarcheerd, nog even een frisschen neus halen, jô," en meester tikte hem bemoedigend op zijn schouder.

Jaaps oogen stonden al veel vroolijker. Zonder de benauwing van opkomende tranen kon hij op de speelplaats vertellen van zijn uitgesteld zeemanschap.

III.

TOCH OP ZEE.

En toch. . . nog geen drie maanden later dobberde Jaap op zee, aan boord van een écht schip, al was het dan nog geen oceaanstoomer.

Dat kwam zoo:

Jaap had den heelen zomer hard gewerkt op de boerderij. Vacantie had hij niet gehad, zooals vroeger op school.

„Een boer heeft nooit vakantie,” zei Vader altijd en Jaap berustte er in.

Toen onverwachts kwam dat heerlijke. Jaap kwam thuis uit het land en hoorde dat oom Klaas bij Vader in de kamer zat.

„Oom gaat een reisje naar Wieringen maken en nu zou hij jou graag mee hebben, Jaap.... wél, wat zeg je dáárvan?” riep Vader al, toen hij binnenkwam.

Jaaps donkere oogen begonnen te glinsteren van verrassing en een blos steeg naar zijn bruin verbrand gezicht.

„Mag ik méé?” riep hij bijna jubelend en keek met groote oogen oom aan.

„Ja, mijn jongen,” zei oom, „je hebt zoo best geholpen, vertelde je Vader me, nu mag je ook wel eens een pretje hebben. We vertrekken morgen-ochtend vroeg, dan hebben we vóór stroom en als de wind zoo blijft, ook voor den wind, Tante en de nichtjes gaan ook mee, 't is maar voor één dagje, zie je. Maar van Texel naar Wieringen is toch een mooie tocht, je bent dan eens op het wijde water, dat wil je toch graag, hè?”

„O, oom.... ik vind het fijn.... héérlijk.... op Wieringen ben ik nog nooit geweest.... en gaat Arie, de knecht, óók mee?”

„Ja natuurlijk, of dacht je, dat jij voor knecht moest spelen? Neen hoor, jij gaat nu voor plezier mee, dat mag ook wel eens. Die Arie.... nou, die weet heel wat te vertellen van de zeevaart.... hij is ook op de groote vaart ge-

weest.... overal gevaren, nou, je moet hem maar eens vragen naar allerlei."

Jaap danste de keuken rond. Die Arie was zoo'n grapjas, zoo'n echte zeerob, nou, wat die al niet beleefd had....

En Arie had hem een vorigen keer, toen hij meegévaren was, heelemaal naar Amsterdam, leeren roeien.... o, dat was heerlijk, zou hij 't nu nog kunnen.... en in gedachten maakte Jaap de bewegingen met z'n armen.... ja, roeien op de Zuiderzee.... die oom, dat was toch maar een echte goeierd, om hém mee te vragen.

Hij ging dicht bij oom staan en las de woorden van zijn lippen, als hij vertelde van de groote reizen, die Arie, de knecht, vroeger gemaakt had.

Há, dat zou hij later ook.... naar Afrika en Amerika en Indië.... O, wás het maar zoo ver en zijn onstuimig verlangen hunkerde naar den tijd, dat hij groot zou zijn en sterk en dat hij zou kunnen gaan waarheen hij wilde.

Den volgenden morgen, al héél vroeg, sprong Jaap uit zijn bed. 't Was nog donker en hij hoorde Moeder in de keuken het fornuis aanmaken.

„Kijk, de jongens snurken nog," dacht hij vergenoegd, „die moeten vandaag riet maaien." Nou, hij ging liever varen, dan den heelen dag met een hark het riet op den oever halen.

Toen hij buiten kwam, een half uur later, werd in het oosten de roode schijf der zon juist zichtbaar boven den horizon. Jaap huppelde vroolijk langs den weg. De leeuweriken waren al vertrokken naar het zuiden, merkte hij, maar in een groep hooge boomen kwinkelerde een troep spreeuwen de rijzende zon tegemoet.

Het gras lag zwaar bedauwd en dauwdroppen schitterden aan het fijne weefsel der herfstdraden, die wiegelden van halm tot halm. Een ijle nevel hing boven de slooten en de lage landen. De morgenlucht was koel en geurig en de dampende akkers met late herfstgewassen kruidden dien geur met een pittig aroom.

Jaap lette op alles; hoezeer zijn geest ook vervuld was van komende pret, hij zag ook het mooi van de Texelsche landouwen.

In het dorp stond een wagen klaar voor tante's huis en pas was Jaap aangekomen, of de nichtjes kwamen naar buiten, beladen met manden en flesschen, trommels en doeken.

Oom kwam aandragen met een toegedekten ijzeren pot en glimlachte naar Jaap:

„Daar zullen we vanmiddag van smullen, jô, maar ik verklap niet wat er in zit!“

Toen allen gezeten waren, zette de wagen zich in beweging.

„Maar moet Arie niet mee?“ riep Jaap bezorgd, toen ze het dorp uitreden, op weg naar de haven.

„Die slaapt immers altijd op het schip, hij heeft geen familie op Texel.“

„Arie vindt het wát fijn, een pleziertochtje te maken. Liever dan met een diep geladen schip vol steenen of pakken stroo over de Zuiderzee te varen,“ zei oom.

Aan den havenkant was het al een bedrijvigheid van belang. De stoomboot, die elken dag een paar keer van Texel naar den Helder vaart en weer terug, lag klaar om te vertrekken. Nog een paar late reizigers kwamen aan-

hollen en na de laatste bel werd de loopplank ingehaald.

Het schip van oom lag aan den anderen kant van de haven.

„Kijk daar,” wees tante, „dat groen en zwart geschilderde schip, met dien hoogen mast, de hooëgste mast hier in de haven.”

„Ik zie het,” juichte Jaap, „daar staat Arie al aan dek. . . . kijk, hij wuift,” en allen staken de hand op.

„Ora et Labora,” las Jaap langs den bovenkant van den romp van ooms schip. Hij wist wel wat dat beteekende: „Bid en werk” had oom hem den vorigen keer verteld.

„Hal, een nieuwe knecht er bij,” lachte Arie, „we kunnen best een derde mannetje gebruiken, hoor!”

Hij keek Jaap plagend aan. „Maar, wel-heb-ik-van-mijn-leven, wat is die jongen gegroeid in dat jaar,” en hij bekeek Jaap nog eens beter.

„Ja, ja, een stevige Janmaat wordt hij straks,” zei oom, die aan boord een andere jas aantrok.

Tante en de twee nichten waren dadelijk aan 't beredderen gegaan in de gezellige roef. Daar brandde het fornuis, waarop een ketel stoomde. Ze konden dus dadelijk al thee zetten en sneden ook boterhammen, want dien morgen was alles zoo gehaast gegaan.

Arie maakte den tros, waarmee het schip vast lag, los en al gauw waren ze midden in de haven. Oom en Arie boorden met lange stokken aan weerszijden het schip voort. Tante stond aan 't roer. „Ze kon het schip nog wel de haven uit sturen,” zei ze trotsch. Vroeger had tante altijd met oom meegevaren.

De Texelsche stoomboot ging juist vóór hen de haven uit.

Een zware rookpluim wolkte uit den breeden schoorsteen. Jaap keek er naar. „Dat gaat toch beter dan zoo'n zeilschip,” dacht hij. . . . „ja, láter, láter. . . .”

Buiten de haven werden de zeilen geheschen. Gelukkig was er wat meer wind gekomen en ze voeren nu vóór den wind en vóór stroom, juist als oom gehoopt had.

Oom stond nu een pijpje te rooken bij het roer en Arie was voorop bezig met de takels en zeilen.

Prachtig vond Jaap dat groote bruine bollende zeil, waar-

door het schip zoo snel vooruit kon komen.

Tante riep, dat het ontbijt klaar was en behalve Arie, die aan 't roer moest blijven, gingen ze allen in de roef, waar 't gezellig warm was bij 't rookende fornuis, er hing een geur van smeulende turf en koffie en Jaap vond dat op zoo'n schip alles veel lekkerder smaakte dan thuis.

„Dat komt van de zeelucht. Eten en slapen doe je opperbest aan boord, dat is zeker,” zei oom.

Jaap klom weer naar boven, om te zien, hoe ver ze al waren. Ja hoor, ze schoten al flink op. Wat gezellig keken die huisjes nog boven den dijk van het eiland uit. En den hoogen molen kon je het beste zien. Verderop het dorp,

waar oom woonde. Jaaps huis kon je niet zien, dat lag te ver in 't binnenland.

Oom was ook weer boven gekomen. Hij wees naar de drijvende tonnen.

„Daar moeten we tusschendoor varen, anders komen we op ondiepten terecht.”

In de verte hoorden ze een stoomfluit. Dat was de Texelsche boot, die den Helder al bereikt had.

Ze voeren voorbij visschersscheepjes, die garnalen vischten. Ze konden Wieringen zien liggen, een langgerekte strook, met hier en daar een groep huizen.

Toen Jaap nog eens omzag naar den Helder, zag hij een groot oorlogsschip uitvaren. Dat was nog eens iets anders dan de „Ora et Labora”. Niet lang daarna dreunden kanonschoten over het water. De matrozen schoten op schijven, die op 't Texelsche strand stonden opgesteld.

„Nu dreunen en rinkelen thuis de ramen,” dacht Jaap, die naar het hoogopsputtende water keek in de verte, waar de kogels hun doel misten en in zee terechtkwamen.

't Was een prachtige zeereis. De lucht was helder, met een warm stralende zon. Het windje blies maar al de zeilen bol en de kusten van Texel, Noord-Holland en Wieringen waren helder zichtbaar.

Toen voeren ze de haven van Wieringen binnen.

„We huren een rijtuig,” zei oom, „en gaan rijden naar al de dorpjes van Wieringen. Let eens op, Jaap, hoeveel geiten je op Wieringen ziet. En er is ook een Prins, een échte Prins.”

„De Duitsche kroonprins,” riep Jaap, trotsch dat hij het wist, „ik hoop dat we hem tegenkomen.”

Eén van de nichten en Arie bleven aan boord. Arie om op het schip te passen en nichtje zou het eten opzetten. Jaap watertandde al, tante had hem in den ijzeren pot laten kijken: dikke gestoofde schol had hij gezien en wat véél, mochten ze vanmiddag álles opeten?

Arie zat aan dek „aardappels te jassen“ zooals hij dat noemde en wuifde hen na, toen ze in een Wieringer kar met een Wieringer paard er voor, afreden.

Wat hadden ze een honger toen ze terugkwamen en wat rook het lekker in de roef. De tafel was al gedekt en op 't fornuis stond „pareltjesbrij“ te dampen. Dat was voor ná.

„Nu, heb je den Prins nog gezien?“ vroeg Arie aan Jaap.

„Ja!“ zei tante, „hij salueerde, hij dacht zeker dat we Duitschers waren.“

„En hoe vond je Wieringen, ben je nog wilde beesten tegengekomen?“ plaagde nichtje.

„'t Lijkt wel een beetje op Texel,“ zei Jaap, „en we kwamen alleen maar geiten tegen, witte en bonte.“

Jaap smulde zoo van de dikke schol, dat hij de pareltjesbrij later niet meer lustte en hij was er anders zoo dol op.

Na het eten gingen oom en Arie een dutje doen. Arie kroop in zijn kooi, Jaap kon maar niet begrijpen, hoe je in zoo'n nauwe ruimte kon slapen.

Oom ging met de pet over de oogen zitten knikkebollen in de roef, onderhand tante en de nichtjes de borden wuschen en thee zetten. Jaap bladerde in een ouderwetsch boek met platen en hij moest zich soms bedwingen om het niet uit te gieren om de potsierlijke plaatjes.

Arie kwam geweldig geuwend uit z'n kooi en keek

hoofdschuddend naar den wimpel, die slap neerhing, boven in den mast.

„Als 't zoo blijft, komen we vandaag niet meer op Texel,“ zei hij, „maar 't kan tegen den avond wel beter worden, ja, dan wakkert de wind wel aan,“ knikte Arie, gewichtig naar de lucht kijkend, en naar den haan op den toren.

„Die staat vandaag maar in 't rond te draaien,“ zei Jaap, „de wind is nu net andersom dan vanmorgen.“

't Was waar, tegen het vallen van den avond kwam er een beetje wind en voeren ze de haven uit. Alle zeilen werden bijgezet, want de wind kwam uit een goede richting. Reeds begonnen de lichten van den Helder te glimmen boven de donkerende zee en was de molen van Texel, die ze héél ver aan den horizon hadden kunnen zien, in avond-nevels verdwenen.

Láng duurde de pret niet van het varen, want de wind ging weer liggen en ze kwamen niet vooruit. Ze konden ook niet boomen, omdat de zee op het Amsteldiep te diep was.

Ze zaten nu allen werkeloos aan dek te kijken naar de vuurtorens, de lichtboeien en de sterren, die aan den helderen avondhemel begonnen te twinkelen.

Roerloos lag de zee, zoo glad als een spiegel. Een vlucht meeuwen zwenkte krijschend om het schip en liet zich neer op het water.

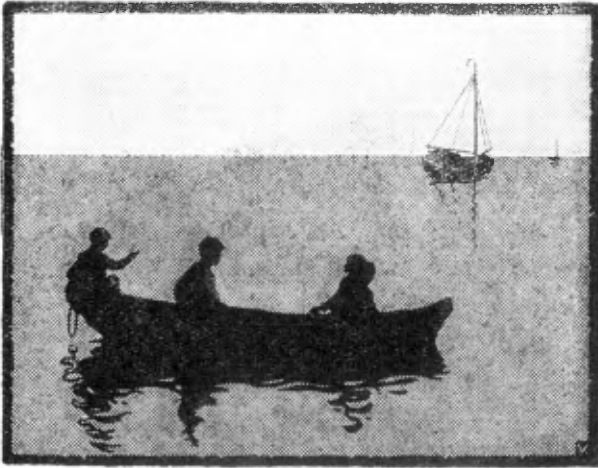
Jaap genoot. Hij vond het sprookjesachtig, op de avondlijke zee, en straks, straks zou het nacht zijn, voor 't eerst van zijn leven zou hij een nacht op zee doorbrengen.

In de roef was de petroleumlamp aangestoken en Arie zat de krant te lezen. Hij rookte zoo geweldig uit z'n korte pijpje, dat de meisjes niet binnen durfden komen.

Oom stak z'n hoofd naar binnen. „Arie, haal de kleine boot even langsij, dan kunnen jullie wat gaan roeien.”

Jaap en de nichtjes juichten. De meisjes gilden wel een beetje, toen ze van het schip in het bootje moesten stappen, maar Jaap trok zich daar niets van aan. Hij durfde wel.

Zacht gleed het bootje over het stille, donkere water. Je hoorde alleen maar het zachte kabbelen van het zeewater

tegen de voortschietende roeiboot en het fluiten van den avondtrein uit den Helder, ver en vaag.

De meisjes begonnen te zingen, tweestemmig, dat klonk zoo mooi over het water en Jaap bromde zachtjes mee:

„Hoe zachtkens glijdt ons bootje,
Daar over 't spieg'lend meer.”

In de verte zagen ze het donkere schip, met een lichtje in den mast en groen en rood licht ter weerszijden, „bakboord en stuurboord,” wist Jaap al.

Wat was dat mooi, al die lichtjes aan den horizon en de wijde lichtcirkels van de immer stralende vuurtorens. 't Was net, of de lichtbundels over het water maaiden, rits-rits, daar zwierde het aan en verdween weer in het donker.

Ze roeiden naar het schip terug, want het was geheel donker geworden. Oom en tante riepen al van verre en zeiden dat hun zingen héél mooi geklonken had.

Ze aten een avondboterham, dronken lekkere thee, ze hadden honger en dorst van het roeitochtje. Jaap was niet te verzadigen en oom en tante knipoogden naar elkaar.

„Ja, we zullen maar voor anker gaan,” zei oom, „en hier overnachten, er helpt niets aan. Het beste is, dat tante met de meisjes en Jaap wat probeeren te slapen. Als jullie willen slapen zal ik in het ruim een zeil uitspreiden. Arie, de fok kunnen we er wel voor gebruiken, de nieuwe, je weet waar hij ligt. En jullie houden je mantels en jassen aan, ik gooi nog wat dekens en oude jassen over je heen, dan moeten jullie toch maar probeeren wat te slapen.”

„Ja, ja,” riepen ze allemaal, „in 't ruim slapen, daar heb je meer ruimte dan in die verschrikkelijke koolen.”

Een half uur later lagen ze op een rij op het mooie witte zeil, een stuk opgerold, waar 't voor hoofdkussen dienen moest.

De meisjes lagen verschrikkelijk te lachen en Jaap grinnikte mee, tot oom zijn hoofd door de luiken stak: „Slapen daar, hoor, ik wil niks meer hooren,” met het gevolg dat ze nog harder gichelden.

Maar eindelijk vielen ze van vermoeienis in slaap, wónderlijk, zoo rustig als ze daar lagen te droomen in het ruim van een schip, op de donkere Zuiderzee.

Jaap werd plotseling wakker van een gerommel boven z'n hoofd en het geluid van hol klinkende voetstappen. Hij wreef zijn oogen uit en keek verbaasd om zich heen. Wat was er ook weer.... waar lag hij nu?....

Een blik op de rustig slapende tante naast hem, bracht hem alles weer te binnen.

O, maar het schip váart.... hoor maar, daar gingen ze weer „over stag”, hij hoorde het rammelen van de kettingen. En het grijzen van den morgen scheen door het geopende luik naar binnen.

Voorzichtig stond hij op. Nu voelde hij z'n ledematen stijf van 't liggen op de harde ribben van het schip.

Zachtjes klom hij naar boven en blikte over de zee, die blauwachtig schemerde in 't rijzende morgenlicht.

De lucht was bewolkt, maar de wind blies lustig in de zeilen en vergenoegd knikten oom en Arie hem toe, toen hij „goeden morgen” zeide.

„Hoe is zoo'n eerste nacht op zee je bevallen, mijn knecht?” zei oom en schonk een kop dampende koffie voor Jaap in, die alweer dorst had.

„Ja,” lachte Arie, „die visch van gisteren wil zwemmen, Jaap, dáarom moet je zoo drinken.”

„Texel komt nu beter in zicht,” zei oom, weer naar boven klimmend en hij wees naar den molen en de masten van de haven, de twee torens van het dorp en het hooggelegen boschje, dat zwart afstak tegen den grijzen morgenhemel.

Toen de visschers uitvoeren, kwamen zij de haven binnen en vroolijk riepen de stoere zeelui elkaar goeden morgen.

Tante en de nichtjes bleven dien morgen nog aan boord, maar Jaap kon met een boer terugrijden naar huis. Hij be-

dankte oom en tante voor den prettigen tocht en klom op den wagen. Hij vond het toch wel weer prettig om naar huis te gaan. Wat zouden ze thuis wel denken, nu hij een nacht was weggebleven.

Vader en de jongens reden juist het erf af, toen hij thuis kwam.

„Hoera! Daar heb je onze zeeman!“ riep Vader, die schik had in zijn parmantig stappend, zwartoogig mannetje. „We dachten, dat je er vandoor was gegaan!“

„Er was geen wind,“ riep Jaap, „we hebben in het ruim geslapen.“

„Wel, wel. . . . nou, vanavond hooren we de rest wel,“ riep Vader, die lustig de zweep liet knallen, waarna Trui en Jans aantrokken.

Moeder kwam naar buiten. Ze wilde niet weten, dat ze toch een beetje ongerust was geweest. Ze drukte haar blij lachenden zwartkop stijf tegen zich aan. Stel je voor, hij was maar één nacht weggeweest en nu had ze al tranen in de oogen.

Nee, ze hield niet van die wijde wateren, waar haar kind eens rond zou zwalken; ze hield niet van die ruwe zee, die zoo geweldig kon bulderen achter de veilige duinenrijen. . . . en toch, éénmaal zou ze hem af moeten staan, om hem te laten gaan, waarheen zijn hart trok.

„Ja. . . . als ik groot ben. . . .“ dacht Jaap, die de tranen zijner Moeder zag en haar stijf om haar hals pakte, „als ik groot ben. . . . dan kom ik zoo gauw niet terug als nu, maar toch. . . . varen is mijn lust!“

Hij hoorde Cor zingen, die het waschgoed van de bleek haalde:

„Op bergen en in dalen,
En overal is God!”

„Ja,” dacht Moeder, die haar tranen afveegde, „als het dan toch gebeuren moet. . . . wat ben ik blij, dat hij nooit alleén zal zijn op den wijden oceaan, al is hij dan ook ver van zijn Moeder. . . . want immers overal is God.”

IV.

OP DE ZEEVAARTSCHOOL.

Eindelijk kwam de dag, dat Jaap toelatingsexamen deed voor de zeevaartschool. Hij had héél hard gewerkt en deed ten slotte een prachtig examen, alleen voor Engelsch haalde hij een laag cijfer, maar dat zou hij wel gauw inhalen, zeiden zijn leeraars.

Toch was het voor Jaap in het begin een moeilijke tijd op de Zeevaartschool.

Hij had nu zijn zin, hij mocht studeeren en later naar zee, maar, o wee, wat was alles anders en veel moeilijker dan hij altijd gedacht had.

Dat kwam omdat Jaap de eenige Texelaar was in de eerste klas van den cursus voor stuurmansleerling. De andere jongens kwamen uit Den Haag, Rotterdam of Amsterdam, en waren naar het stille eiland Texel gezonden, om daar eens flink te studeeren. Ze zouden daar niet zoo veel afleiding hebben als in de groote steden en de Texelsche Zeevaartschool stond wijd en zijd goed bekend.

Die jongens hadden allen een diploma drie-jarige cursus

H. B.S. of Mulo en met minachting zagen ze neer op Jaap, het kleine Texelsche boertje, dat op zijn zestiende jaar nog een kort, dik propje was. Bovendien was hij klaargestoomd door privaattleeraren en sprak hij geen goed Hollandsch, telkens vingen ze woorden op van zijn Texelsch dialect en dan gierden ze het uit van 't lachen.

Maar Jaap liet zich niet uit het veld slaan, al was hij dikwijls diep gegriefd door het spotlachen zijner medeleerlingen.

Eén was er vooral, die het altijd op Jaap scheen gemunt te hebben. Dat was Verkade, een lange Hagenaar, die den troep spotters aanvoerde. En ze luisterden graag naar hem. Hij was rijk, de langste van den cursus, hij droeg een gloednieuwe uniform, waarmee hij er uitzag als een Marine-officier. Hij tracteerde graag op cigarettten of op een borrel in 't dorpskroegje. Dat stond flink, zie je, als je zeeman werd, rooken en drinken, dat hoorde bij de zeelui, zei Verkade altijd, en hij had veel vrienden.

En Jaap was alleen. Hij, kind uit een groot gezin, had weinig of geen zakgeld, ook geen schitterende uniform, maar nog een pak met korte broek.

Vader zei altijd: „Dat komt later terecht. Toen ik zestien was, was ik net zoo'n kort dikkertje als jij nu en op mijn achttiende jaar was ik de langste van het dorp.”

Daar troostte Jaap zich mee en ijverig studeerde hij verder, om eenmaal de eerste van de klas te zijn, zooals vroeger op school.

En het duurde niet lang, of Jaap kon toonen, hoe hij de wakkerste was van die allen, die toch beter opleiding hadden genoten dan hij.

Het was op een warmen zomermiddag, dat ze zaten in het leslokaal van de zeevaartschool. Jaap popelde van plezier, want 't was zijn lievelingsvak, dat ze dit uur hadden. De andere jongens zaten ook heel stil naar 't bord te kijken, waarop één der leerlingen een moeilijke som becijferde.

De leeraar stond ter zijde en rekende ook mee.

Het was de lange Verkade, die de beurt voor 't bord had en met een zucht van voldoening schreef hij ten slotte de einduitkomst op met drie dikke strepen er onder en gooide het krijt in den bak.

Met een gezicht: „Hoe heb ik hem dat geleverd?” keerde hij zich naar de klas en was in een paar sprongen op zijn plaats.

„'t Is goed,” zei de leeraar en keek op z'n horloge.

Nog even keurend gleden zijn oogen over de kriebelcijfertjes op 't bord en weer knikte hij.

„Ja, dat is goed....”

„Maar 't is nièt goed.... 't is fout, meneer,” riep plotseling Jaaps forsche stem achter uit de klas.

Verkade keerde zich met een verwoed gezicht om naar Jaap en lachte toen het kleine vantje in zijn gezicht uit: „Nee maar... hoor die es even?”

„Ja, 't is fout.... kijk....” herhaalde Jaap vol vuur.... hij hoorde niets van 't minachtend lachen rondom hem.

„Nou, zeg.... wat verbeeldt dat boertje zich wel.... kom eens op met je fout, hè.... Zou jij 't nu beter weten dan wij allemaal?” murmelden de jongens om hem heen, maar het bracht hem niet van zijn stuk. Vliegenvlug krabbelde hij nog wat op zijn kladblaadje en knikte:

„Ja, dát is de uitkomst. . . . meneer. . . . ik heb het anders!”

Met een strak gezicht stond de leeraar nog te rekenen, maar kon zoo gauw de fout niet ontdekken.

De jongens stampten ongeduldig: „Poe, wat denkt die Westen wel. . . . zég op, waar zit dan de fout?”

„Westen, kom jij dan voor 't bord en laat zien wat je denkt. . . .”

Verkade snoof minachtend, toen Jaap parmantig naar 't bord stapte.

„Boerrr,” mompelde hij en hij grinnikte naar de anderen.

Ook de leeraar bekeek met een zeker medelijden het zwartoogige kereltje voor het bord, dat met een diepen rimpel tusschen de oogen cijferde.

„Mag ik van voren aan weer opschrijven, meneer?” had hij gevraagd en naast het slordig gekrabbel van Verkade zette hij zijn flinke, duidelijke teekens, strak in de rij, zéker en vlug.

Toen werd het langzamerhand stiller in de klas. . . . ze keken toe. . . . ze zágén, ja, het ventje scheen toch gelijk te hebben. . . . de leeraar knikte ál heftiger. . . . ja. . . . Westen had gelijk. . . . wat hadden ze zitten suffen. . . . 't was dan ook een zonnemiddag om bij in te slapen.

„Juist,” knikte de leeraar, toen eindelijk de juiste uitkomst werd onderstreept, „dát is de uitkomst, hoe konden we zóó zitten slapen. . . . mijn compliment, Westen. . . . we hebben allemaal zitten suffen vanmiddag, behalve jij. . . . dus opgepast, jongelui. . . .”

Op de gang werden acht glazen geslagen, vier uur dus, einde van de namiddagwacht.

Met veel rumoer klapten de jongens boeken en schriften

dicht, paktten alles in de tasschen en verlieten na een groef aan den leeraar het lokaal.

Verkade was het allereerst buiten. Hij liep in zich zelf vloekend en morrend naar het fietsenhok en pakte zijn prachtig blinkende, fonkelnieuw rijwiel.

Toen kreeg hij een idee. Een grijnslach van wraak kwam om zijn bleeke lippen. Hij zette z'n eigen fiets om den hoek van de school en pakte Jaaps fiets uit het rek. Jaap kwam juist naar buiten loopen.

„Hallo, jongens, uit den weg, daar komt de rammelende spijkerkar.... hallo, ouwe hoepels en ijzer.... wie moet wat van den ijzerjood!”

Hij peddelde op Jaaps oude verroeste fiets, die toch maar fijn licht liep en goeie banden had, het plein rond.

De jongens gichelden en keken naar Jaap, die in het rek zocht naar Verkade's fiets. Nam Verkade zijn fiets, hem goed hoor, dan ging hij er op Verkade's nieuwe van door. Maar de fiets was verdwenen. Jaap trachtte zich kalm te houden, maar de drift ziedde in hem op. Zijn zwarte oogen begonnen vuur te schieten en een grimmige trek kwam om zijn mond.

Hij legde zijn tasch neer en liep naar de anderen.

„Geef hier mijn fiets,” zei hij, uiterlijk kalm, maar innerlijk trillend van woede.

„Hallo! Ouwe hoepels...., wie moet er nog....”

Toen sprong Jaap, als een nijdige kleine kat, hem in den weg en scheurde hem van de fiets, vóór Verkade wist wat er gebeurde.

Hijgend stonden ze tegenover elkaar, Verkade en Westen.

„Nou, wat wou je.... kleine kleitrappert.... hè,....

wou je soms met mij.... met mij.... hè, vèchten? Jij.... klein mormel," en hij gaf met zijn vuist een stomp tegen Jaaps schouder.

Toen was het geheel gedaan met Jaaps zelfbeheersching; hij vloog als een dikke, ronde bal tegen den langen slappen Hagenaar op, die met een slag op den grond rolde....

nee maar, die kleine rat.... hoerá.... Verkade ligt onder.... net goed voor dien Hagenaar, dien opschepper, knuppel.... Flink zoo.... kereltje, bijt maar van je af, dat moet je kunnen, als je zeeman wilt worden...."

De anderen kwamen toegesnel, belust op een vechtpartij. De stuurliedenafdeeling kwam ook juist naar buiten en de heeren bleven even afwachten, hoe dat zou loopen.

Het pleit was beslecht. Na een korte worsteling had de kleine, maar sterke Jaap Westen, Verkade zóó onder de knie, dat hij zich niet meer verroeren kon.

„O, hij redt het wel, die kleine," zei een echte zee-rob, met gebruid gezicht en ruwe, roode handen.

„Há, die heeft merg in zijn knoken.... kijk nou....

„En nou.... en nou.... blijf je voortaan.... van me

fiets af, hè.... verstá je dat?" hijgde Jaap en liet z'n slachtoffer los.

Hij zocht zijn pet en tasch en nam de fiets, die na den slag werkelijk een beetje rammelde.

„O, het spatbord een beetje verbogen," zag Jaap. Hij boog het recht en verliet met de anderen het plein, zonder meer naar Verkade om te zien.

Voor het raam hadden directeur en leeraars het gevecht gadegeslagen. Ze hadden er niet tusschen willen komen, want ze begrepen, dat Jaap zijn tegenstander best kon hebben.

Ze glimlachten voldaan, toen ze Verkade ónder zagen liggen, goed zoo, maar eens een toontje lager zingen, die Verkade.

Nee, dat zou nooit wat worden voor de Koopvaardij, zoo'n bleekbloedige doordraaier. Maar die Jaap Westen, die pientere werker, dat was een plezier voor de school en later voor de vloot. Dat was er een van 't oude gehalte; échte zeehelden, met gouden harten.... ja.... daar had de Hollandsche Koopvaardij behoefte aan.

V.

DE EEREPRIJS.

't Was de laatste dag van 't eind-examen van den driejarigen cursus. Aan degenen, die slaagden, zou het diploma worden uitgereikt en die verlieten voor een jaar de school, om als stuurmansleerling te gaan varen.

't Was in 't laatst van Juli en al een week lang had de heete zomerzon geblakerd boven het dak van de Zeevaartschool, waar de jongens zaten te zwoegen boven de moeilijke vraagstukken, of onder het mes werden genomen door directeur en leeraars, terwijl vreemde, geleerde heeren uit Den Haag er bij zaten en aantekening hielden.

Elken morgen kwam Jaap naar school fietsen in de hitte. Nooit had hij zulke warme dagen meegemaakt, het was een echte hittegolf. . . . „Zou 't in de tropen nu zóó warm zijn? Maar daar richtte je je heele leven dan naar in,“ dacht Jaap.

Hij was veranderd in die drie jaar. Uit het ronde propje van zestien jaar was een stevige, lange kerel gegroeid met vierkante schouders en ijzersterke ledematen. Zijn gezond blozend gezicht drukte een vast en open karakter uit, zijn donkerbruine oogen straalden van levenslust en levensdurf. Hij was een sieraad geweest voor de school en men verwachtte van hem het hoogste aantal punten op het eind-examen.

Het eerste jaar van den cursus was voor hem het moeilijkste geweest. Maar naarmate hij zijn schade inhaalde, werden spot en plagerij der medeleerlingen minder en langzamerhand kregen ze respect voor de eerlijkheid, lichaamssterkte en onverdroten werklust van den boerenzoon.

Zij, die hem vroeger plachten uit te lachen, vroegen hem nu om raad bij hun lessen en omdat Jaap zich nooit hoogmoedig toonde op zijn hogere cijfers en de voorkeur van zijn leeraars, begonnen ze van den eenvoudigen, maar scherpzinnigen Texelaar te houden.

De laatste twee jaar waren voor Jaap erg plezierig ge-

weest. De oefentochtjes met de sloepen op de Zuiderzee, of met het zeiljacht naar Terschelling, Enkhuizen en verder bijna alle havenstadjes rond de Zuiderzee, hadden hem een voorproefje gegeven van het latere zeemanschap en naarmate de tijd naderde, dat hij de wereld in zou gaan, werd hij meer verlangend en meer dankbaar dat hij eindelijk zijn hartewensch zou verkrijgen.

Als hij nu maar dadelijk na het eindexamen een schip kon krijgen. . . . Dat was de vraag, want hij hoorde van de stuurlieden, die op de Texelsche Zeevaartschool kwamen studeeren voor hun tweeden of eersten rang, dat het slapjes was met de scheepvaart.

Honderden stuurlui konden geen plaats krijgen en leerlingen werden ook zelden dadelijk geplaatst.

Maar Jaap, die in zijn leven zoo dikwijls, ja altijd Gods zegenende hand had ontdekt, maakte zich geen zorgen vóór den tijd en fietste nu vol moed naar school, om den uitslag van het examen te vernemen en het uitreiken der diploma's bij te wonen.

Hij was een aantrekkelijke verschijning, de lange, flink gebouwde jongen, in zijn keurig gesneden uniformpak, zwart met goud en het wapen van Texel op de pet.

Met een handigen zwaai zette hij dezelfde oude fiets van vóór drie jaar in het rek en liep naar de wachtkamer, waaruit een opgewonden gepraat en geroep hem tegemoet klonk.

„Hallo!, . . . Westen,” riepen ze hem toe, „je komt zeker je eersten prijs halen. . . . ja, ontken het maar niet, dat je er op rekent.”

Jaap lachte en kreeg een kleur, zijn oogen fonkelden blij, maar hij zei niets. Diep in zijn hart rekende hij op den eer-

sten prijs en allen dachten hetzelfde.... stel je voor dat het nu eens mislukte.... Enfin, hij had zijn best gedaan.... „je best gedaan, genoeg gezorgd,” dacht hij.

Toen werden ze één voor één binnengeroepen. Jaap Westen het eerst.

„Zie je wel, zie je nu wel,” lachten de anderen en er was niemand, die het hem misgunde, geen hunner had zóó trouw gewerkt als hij.

„Jacob Westen,” zei de directeur plechtig, toen Jaap de hem aangewezen plaats aan de groene tafel had ingenomen, „we feliciteeren je heel hartelijk met je succes. Je hebt het hoogste aantal punten gehaald deze week.... zooals we allemaal verwachtten. Je hebt dus recht op den eereprijs van den Minister van Onderwijs, die het Leerboek der Zeevaartkunde van Noorduin beschikbaar heeft gesteld voor den winnaar van het hoogste aantal punten....”

Jaap, de uiterlijk kalme, zelfbeheerschte Texelaar, kreeg een waas voor de oogen, toen hij de woorden van den directeur hoorde. Er schoot hem een brok voor de keel. Zulk een groot gevoel van vreugde en dankbaarheid maakte zich van hem meester. En hij voelde zich klein worden onder zoo-veel geluk. Hij zag zijn vader voor zich, hoe diens gezicht stralen zou van vreugde en hij zag de tranen van zijn Moeder, die snikken zou van geluk, omdat háár zoon, háár Jaap zoo zijn best gedaan had.

Als uit de verte kwamen de woorden van den directeur tot hem. Hij kon het niet meer volgen, hij zag maar voor zich het oude witte huis van zijn ouders, waar de jongens straks de vlag zouden hijschen, als ze hoorden dat hij den eereprijs gehaald had.

„O God, ik dank U," herhaalde hij almaar bij zichzelf, tot de leeraar naast hem een pen in zijn bevende hand drukte en de plaats wees, waar hij zijn naam teekenen moest. Dat was dus het vurig begeerde diploma, dat hem het recht zou geven op de groote stoomschepen te gaan varen als stuurmansleerling.

In de wachtkamer werd hij met stormachtig gejuich begroet. Als de jongens zelf niet zoo in spanning waren geweest over hun aantal punten, zouden ze hem de kamer hebben rondgedragen.... Nu moesten ze elk op hun beurt komen in de kamer van den directeur.

Jaap stond voor het raam van de wachtkamer te turen op de binnenplaats. Wat hadden ze daar een prettige uren gesleten.... nu was dat voorbij.... Als hij terug zou komen hier op school, zou hij gezien hebben al de landen, al de wijde oceanen van zijn droomen.... „Als Góð het wilde," schoot hem het gezegde van zijn moeder te binnen, die nooit naliet vermanend te zeggen, als haar kinderen doordraafden over hun toekomstplannen: „Zoo de Heere wil en wij leven, kinderen". Ja, Moeder wist het wel, dat dikwijls in het leven de dingen héél anders gaan dan wij denken, dan wij wenschen.

Een uur later verlieten de jongelui joelend en hossend de school, Jaap in 't midden, als overwinnaar.

De grijze directeur, die zelf vijf en twintig jaar op zee had gewalkt, eerst op de zeilschepen, in later tijd op de stoombooten en al de wisselvalligheden van het zeemansbestaan zoo door en door kende, keek hoofdschuddend de opgewonden jeugd na.

„Hoeveel van die lawaaimakers zullen over een jaar of

twee jaar terugkomen? Ik zie ze gaan, één voor één, van de schepen, omdat ze geen energie genoeg hebben om dóór te zetten als de groote ontzachtingen komen van het varen als leerling. Maar... twee of drie zullen volhouden, dunkt mij... als ze gezond en op den goeden weg blijven. Jaap Westen... daar ben ik niet bang voor... die zal slágen in zijn beroep... het is jammer, dat er zoo weinig jongens zijn als hij, ernstige werker, die hij is. En liefde voor zijn vak, liefde die van geen wijken weet, ook al valt het tegen, zoo'n eerste jaar op zee."

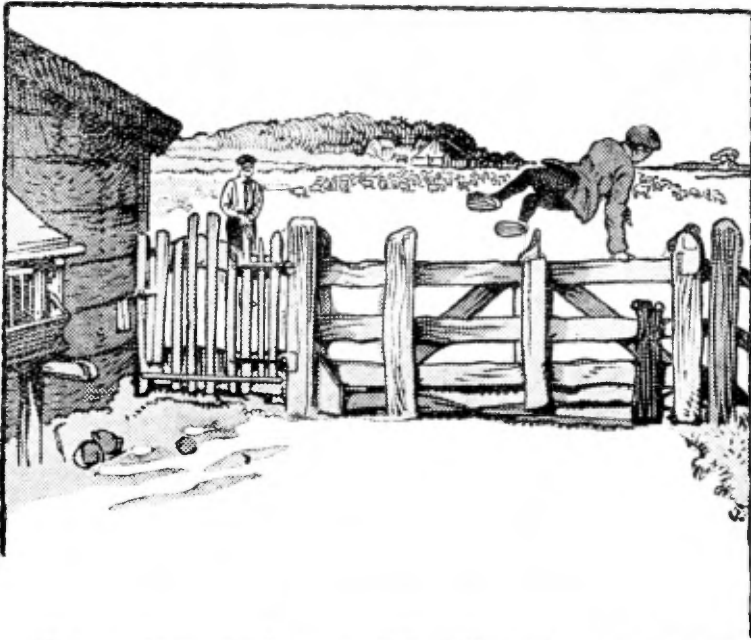
VI.

DE „ENGGANO”.

„Jaap, Jáap, er is een telegram voor je!” riep Jan buiten adem van het loopen.

Jaap was op het bouwland van zijn vader bezig aard-appelen te rooien. Hij was dadelijk na zijn examen naar de scheepvaartkantoren in Amsterdam en Rotterdam gegaan om te solliciteeren, maar men had hem niet veel hoop gegeven. Zijn naam was op enkele lijsten geplaatst en men zou hem bericht zenden, als er een plaats open was op een der booten.

Jaap was een beetje ontmoedigd thuisgekomen van zijn sollicitatiereis. Hij voelde dat hij niet veel kans had, dit jaar nog uit te kunnen varen. En hij moest precies driehonderd vijf en zestig zeedagen hebben, voor hij op school terug kon komen, om voor derden stuurman te gaan studeeren.

Het wachten viel hem moeilijk. Zijn verlangen om vooruit te komen was zoo onstuimig; hij was eigenlijk al twee jaar te laat met zijn studie, want de leeftijd van achttien jaar werd vereischt voor een candidaat, die den rang derden stuurman wilde halen en hij was nu al negentien en pas leerling.

Gelukkig hoefde hij niet werkeloos rond te loopen, want op de boerderij was genoeg te doen en Jaaps handen stonden nog niet verkeerd voor het boerenwerk.

Hij was dien middag uitgegaan om aardappelen te rooien en geheel verdiept in zijn arbeid, toen Jan met een reuzesprong over het hek schoot en hijgend naast hem stond.

„Jô, een telegram, zeker een schip voor je.”

Jaaps gezicht straalde van verrassing en verwachting.

Zijn hart klopte wild en hij sloeg zijn beide armen hoog in de lucht, om zijn blijdschap te uiten.

„Hoera.... een schip.... nou, daar gaan we gauw op af.” Samen holden ze naar huis.

Zijn met aarde bemodderde handen beefden, toen hij het telegram openmaakte.

Vader, Moeder en al de anderen krioelden om hem heen....

„Van de Maatschappij Nederland.... nee maar.... wie had dát gedacht.... o, ik moet.... laat eens zien.... volgende week al moet ik weg.... met de „Enggano” van de Maatschappij Nederland.... o, jongens.... een schip van 5800 ton.... wat een reus.... en van de Néderland.... hoera....”

Jaap begon met den heelen troep rondom hem, te dansen en te springen van blijdschap.

„Hoera....” galmden de zes lustige jongensstemmen door elkaar, „Jaap gaat varen....”

Vader haalde bedachtzaam zijn bril voor den dag en las het telegram over. Toen knikte hij over zijn bril kijkend naar Moeder, die wel een beetje ernstig keek bij zulk een blijde tijding.

„Dat is prachtig, hoor,” zei Vader, „de Nederland is een onzer beste Maatschappijen en een schip van 5800 ton, dat is een flink bootje.... nou, mijn jongen.... nou zal het er dan van komen.”

Vader keerde zich om, om zijn bril af te vegen. Moeder ging stilletens naar de keuken. De jongens joelden rond Jaap en vroegen alles door elkaar.

Cor, de oudste zuster, zei voldaan: „Gelukkig, dat je uit-

rusting heelemaal klaar is.... behalve dan je zeelaarzen, oliegoed en Zuidwester.... die moet je in Amsterdam nog koopen.”

Jaaps gezicht werd nadenkend.... hij voelde plots al de zorg, die zoo'n vertrek, voor een jaar lang naar zee, meebracht. Wat een kleeren en instrumenten moest hij al niet mee hebben. Maar alles was haast al in orde. Twee zee-manskisten stonden volgepakt in de schuur. Dan was er nog een leeren zak en een koffer vol. Hij moest dubbele uitrusting hebben, voor het gematigd klimaat en voor de Tropen. Trotsch dacht hij aan de witte uniformen in zijn kist.... maar ook aan de blauwe werkpakken, voor de minder prettige karweitjes aan dek....

Hij keek naar zijn handen, alweer vergrofd en vereelt van 't landwerk, welja.... die handen waren daar juist goed voor, voor boenen en schuren en zwabberen....

Hij zag om zich heen naar zijn ouders.... die waren verdwenen en plotseling stak er pijn in zijn hart....

Zijn ouders.... die zouden wel ontroerd zijn, nu hij voor zóó lang weg ging.... Zijn Moeder zou vol zorg zijn als bij storm de branding dreunde achter de duinen.... ja.... maar hij zou immers terugkomen.... „Er is een tijd van komen, er is een tijd van gaan,” dacht hij. Maar de eerste groote vreugd zakte al wat, nu hij dacht aan de tranen van zijn Moeder, de zorg van zijn Vader....

Hij maakte zich los uit den joelenden kring en liep naar Moeder. Peinzend keek hij even naar de tranen, die over haar wangen drupten. Toen ging hij zacht naar haar toe. Er was niemand anders in de keuken. Hij legde zijn arm om Moeders hals.... en er stegen tranen naar zijn oogen....

„Moeder.... ik.... ik.... het is toch mijn harte-wensch.... en ik heb er zoo mijn best voor gedaan.... nu kom ik over een jaar weer terug.... hè, Moe.... als.... als....”

„Ja, mijn jongen.... als God ons het leven geeft en de gezondheid.... och, er zijn zooveel gevaren.... maar je belooft het, hè, mijn jongen.... je zult den Heer niet vergeten, niet verleeren te bidden en God te eeren.... mijn jongen.... ga niet alleen door 't leven.... en dan zóó ver weg....”

Moeder snikte en Jaap kon niet antwoorden van ontroering, maar Moeder en Vader wisten het toch diep in hun hart: „Jaap zou niet verloren gaan.... want hij had God lief.... hij zou niet alléén gaan door 't leven, ook niet door 't ruwe zeemansleven, aan boord van een schip.”

Vader was naar buiten gegaan. Hij keek naar de herfstige lucht, waar donkere wolken voortjoegen naar 't noordoosten. In de verte klonk het sombere bruisen van de branding. Een gure windvlaag stormde aan en joeg de eerste dorre herfstblären voor zich uit. Vader knoopte zijn jas dicht, 't werd koud al, ach ja, in 't laatst van September kun je de herfststormen verwachten. O, die konden geducht zijn, hier op 't verre Noordzee-eiland. En gevaarlijk ook! Bijna ieder jaar werd wel een schip geslagen op de gevaarlijke banken voor de kust. Hoevelen waren jammerlijk al verdronken hier vlak bij.... hoevelen mochten ook gered worden door de stoere helden der zee, die uitvoeren in de reddingsbooten.

Ja, boer Westen had menig schip zien zitten, als een wrak op de zandbanken, of zelfs op het strand,

door de hooge zeeën geworpen vlak voor de duinen.

Welk een medelijden had hij altijd gevoeld voor die arme kerels, die verkleumd en afgemat aan land werden gebracht, na zooveel uren van angst....

En nu.... zijn eigen zoon, zijn lieve jongen, dien hij in zorg en nood had grootgebracht, hij koos het gevaarvolle beroep van zeeman. En hij had hem nooit terug willen houden.... hij had het nooit gekund, als hij het verlangen zag in de oogen van zijn zoon....

En nu.... nog enkele dagen en hij zou gaan, waar het water bruiste en kookte en de golven, opgezweept door wilde stormen, zouden rijzen, als torens zoo hoog....

En de wolken boven het hoofd van den grijzen boer Westen werden donkerder. De regen begon neer te stroomen. De boer vluchtte naar binnen, onder het veilige dak van de oude, sterke boerenhofstee en hij voelde zich warm gedekt onder het luwe dak.... ach, wáárom vloog zijn zoon weg.... als een trekvogel, onstuimig, niet te weerhouden....?

Jaap was bezig alvast zijn leerboeken in te pakken. In de vrije uren aan boord zou hij kunnen studeeren, des te eerder was hij straks klaar voor derden stuurman.

Moeder hing waschgoed om de kachel in de keuken. Dat moest nog droog en buiten regende het. De wind huilde in den schoorsteen. O, wat een ruw weer werd het, zou Jaap het nu ook hooren, hoe ruw en onherbergzaam het buiten was?... Zou hij er niet een klein beetje tegen op zien?... Maar neen, haar jongen was een zeeman, een held der zee!

VII.

DE GROOTE OCEAAN.

En nu was hij het zeegat uitgevaren, nu bevond hij zich op den eindeloozen oceaan. De reis ging eerst naar Curaçao en dan door 't Panamakanaal naar Chili. Daar zou salpeter geladen worden en dan moesten ze weer terug door 't Panamakanaal om de lading te brengen naar Alexandrië. Dan moesten ze met pelgrims, die overal aan de havens langs de Roode Zee werden ingenomen, naar Oost-Indië. Het zou wel acht maanden duren voor hij weer in Amsterdam terug kon zijn.

Een prachtreis dus, om te beginnen, maar Jaaps ouders vonden acht maanden wel wat lang voor een eerste reis. Als ze dachten aan de duizenden gevaren, die hem bedreigden, huiverden ze, maar het geloof, dat een trouwe Vader in den hemel ook waakte over het eenzame schip op de wijde wateren, schonk hun moed.

Met spanning zagen ze uit naar zijn eerste brieven. Uit Curaçao ontvingen ze alleen een kaart, vermeldende dat het hem goed ging, maar dat hij weinig tijd had om te schrijven. Uit Chili zou hij een langen brief schrijven, vóór hij vertrok naar Indië. Dan zou het waarschijnlijk wel heel lang duren voor ze weer wat van hem hoorden, dat zou zijn nadat Jaap den oceaan was overgestoken naar Gibraltar. Vandaar of uit Alexandrië verwachtten ze een volgenden brief. Jaap was goed op dreef, zooals bleek uit zijn eersten brief: „Terwijl alles om me heen dreunt en trilt van de twintig

winchen, die op het oogenblik aan 't ladinghieuwen zijn met oorverdoovend geraas, heb ik het voorrecht in m'n hut een oogenblik te kunnen schrijven.

Toen we uit Holland vertrokken, was het zulk prachtig weer en toen ik de Hollandsche duinen zag verdwijnen, speet het me toch, dat ik dit jaar niets zou zien van ons dierbare Texel, want als ik over een maand of acht terug kom, is een nieuw jaar reeds lang begonnen.

In het Engelsche Kanaal veranderde het weer al: mist en motregen en de leerling moest den heelen dag aan de fluit hangen. De vaart is daar zoo druk en het gevaar groot bij mist. Rondom dreunden de doffe misthoornsignalen, uitkijken was de boodschap.

Toen we uit het Kanaal waren trok de mist op en begon het te waaien; dadelijk een hooge zee en een deining! Je moest je overal aan vastgrijpen, om op de been te blijven, zóó slingerde en stampte die leege schuit. Ten slotte werd de storm zoo erg, dat we niets opschoten en meer achteruit dan vooruit kwamen.

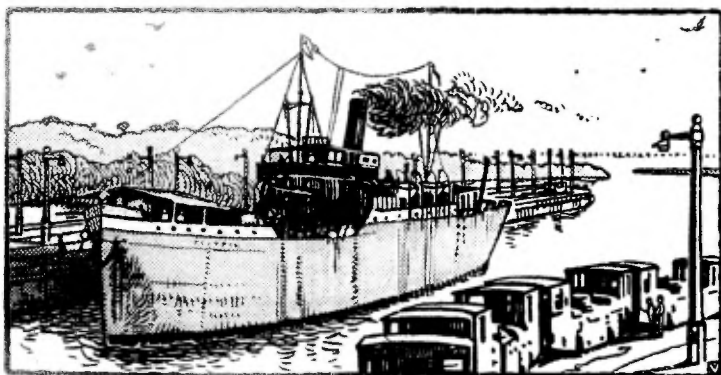
Tien dagen lang bleef het weer slecht en toen we ten slotte de Westindische eilanden in 't zicht konden hebben, kwam er weer mist, zoodat we daar bijna niets van zagen. Het Panamakanaal heeft ons echter schadeloos gesteld, dat was in één woord schitterend!

Toen onze boot in de sluis kwam, paktten aan beide kanten drie locomotieven ons beet en brachten ons van het eene bassin in het andere. Er zijn drie bassins achter elkaar. Zoodra we in het bassin vastlagen, werd ergens op een knop gedrukt en gingen de deuren, door electriciteit gedreven, dicht. En dan was het net, alsof een onzichtbare reus het

schip omhoog hief, zóó vlug rezen we omhoog. Die Amerikanen hebben hun zaakjes fijn in orde!

Toen we in het laatste bassin kwamen, waren we 26 meter gestegen en hadden een prachtig uitzicht over den Oceaan in de verte en het landschap rondom.

Het éérste gedeelte van het kanaal was vroeger een groote vallei geweest met spitse heuvels, hier en daar dicht begroeid met boomen. Die vallei hebben ze vol water laten

loopen, de heuvels zijn nu kleine eilandjes, waar de met boomen begroeide toppen nog boven het water uitsteken.

Daar voeren we tusschen door, een schitterend gezicht was dat. Het hóógste gedeelte van het kanaal is in de rotsen uitgehouwen. Het kanaal is hier erg smal en de rotsen ter weerszijden rijzen steil omhoog, dicht begroeid met boomen, die bijna over het schip heenhangen. En tusschen het groen storten overal de bruisende watervalletjes naar beneden, een sprookjesachtige aanblik is dat. Die watervalletjes zijn de riviertjes die vroeger véerder stroomden, maar die door het dóórgehouwen kanaal zijn afgebroken en nu naar be-

neden plassen en zoo het bassin op peil houden. Een prachtwerk, de stichting van het Panamakanaal, een reuzenprestatie, maar in Amerika schijnt niets onmogelijk te zijn.

Eergisteren zijn we in Arica geweest voor quarantaine en nu liggen we in Galeta Buena te laden, op ongeveer vijftig meter afstand van een bijna loodrecht oprijzende rots, meer dan duizend meter hoog.

De vierde officier, de marconist en ik moesten vanmorgen vroeg opstaan en werden om halfzeven naar den wal geroeid, om de balen salpeter te tellen, die in den lichter werden geladen. Die lichter bracht de salpeter naar de „Enggano”, waar de balen in het ruim geheschen worden. Het laden in het ruim van onze boot schoot langzaam op, zoodat we aan den wal tijd over hadden. Toen zijn we op de rots geklommen. Het was een duizelingwekkend gezicht; de „Enggano”, die toch een groote boot is, lag als een notedopje vér in de diepte te dobberen op den eindeloozen Grooten Oceaan.

Het is hier nu winter en vanmorgen vroeg kwam een ijzig koude wind van over de bergen, maar later op den dag is de temperatuur juist goed.

Van hier gaan we nog naar PISAQUA, hier achttien mijl vandaan en dan gaan we weer terug door 't Panamakanaal en over St. Thomas naar Gibraltar en Alexandrië. Als de reis normaal verloopt, ben ik juist in acht maanden uit en thuis.

Het leven aan boord bevalt me uitstekend, maar het is hier hard werken. Als ik klaar ben 's avonds, ben ik op van den slaap, 't is geweldig zooals ik hier eten en slapen kan. Als ik weer thuis kom, zal ik precies vertellen, hoe we hier

leven en werken, het is zoo héél anders dan thuis en toch wat ben ik blij een zeeman te zijn. . . . wat is de wereld mooi en groot en dat ik daar nu zooveel van zien mag, o, ik wou dat jullie ook allemaal eens mee mochten om de verre vreemde landen te zien."

Na dezen brief ontvingen ze een kaart uit Gibraltar, een poosje later uit Alexandrië weer een paar krabbeltjes op een ansicht en toen hoorden ze in langen tijd niets.

Intusschen was het op Texel winter geworden. Het graan was gedorscht en op de boerderij van Jaaps ouders heerschte de rust na welvolbrachten herfstarbeid.

VIII.

EEN KWADE TIJDING UIT EEN VER LAND.

Het was een mooie wintermorgen, toen boer Westen het rijtuig naar buiten duwde, om het klaar te maken voor den kerkgang.

Het was bovendien zijn verjaardag en genoeglijk klopte de boer het trappelende paard op den nek.

„Ja, Bruintje, dat is vandaag mijn eerste verjaardag, dat het gezin niet compleet is. . . . maar er zal wel gauw een brief komen van den jongen, hij zal zijn ouden vader toch niet vergeten?"

Natuurlijk dacht hij aan Jaap, zijn zoon, die zoo ver was. Nu al in Indië, wat bleef dezen keer zijn brief lang uit, telkens kwam ongerustheid in zijn vaderhart op, maar ieder-

een in huis wist duizend redenen te bedenken voor het uitblijven. „Natuurlijk wacht hij tot uw verjaardag," zeiden ze dan en nu... nu wás het dien dag, het was Zondag, dus morgen kwam zeker de brief.

Toen reden ze uit, om in Gods Huis te danken voor genoten zegeningen. Onderweg begon het te regenen, het lachende landschap werd in nevelen gehuld en toen ze de kerk binnengingen, lag een donker, droevig waas over alles in 't hooge Godsgebouw.

Juist zette de boer zich neer na 't voorgebed, toen de koster bij hun bank kwam en hem een telegram overreikte.

Uiterlijk kalm, maar inwendig zeer ontroerd scheurde boer Westen het papier open en bracht het dicht aan zijn oogen. Zijn gezin keek onthutst en trillend van ongeduld toe. Ze zagen met angstig voor gevoel, hoe Vaders gezicht

onder het lezen strak en bleek werd. . . . zonder één woord reikte hij het papier aan Moeder, die samen met Cor begon te lezen. Vader had het hoofd gebogen en de oogen gesloten. Alleen het trillen van zijn wimpers verried de ontroering in zijn binnenste. . . .

Moeder stiet hem aan: „Willen we naar huis gaan. . . . ik. . . . ik. . . . Vader, het is me hier te eng. . . .”

„In Gods Huis?” was ál wat haar man antwoordde en dit wees het angstig kloppend moederhart den weg, dien ze te gaan had. . . .

Terwijl de tranen over haar wangen stroomden, stortte ze, als eenmaal Hanna, haar hart uit voor het aangezicht des Heeren. . . .

Over hunne hoofden ruischte orgelmuziek: „Ruwe stormen mogen woeden. . . .” en de kinderen van Westen bogen hunne hoofden om zwaar leed, dat dreigde los te barsten boven hun vredig huis. . . .

Cor snikte zacht en haar tranen drupten op de noodlottige telegramregels:

„De leerling Jacob Westen heden achtergelaten in het hospitaal te Soerabaja. Dysenterie, kans op herstel. Nader bericht van de Maatschappij volgt.”

Het papier ging van hand tot hand.

Een siddering voer door de rij jonge menschen: „Jaap áchtergelaten. . . . was dan de „Enggano” verder gegaan zónder hun broer. . . . dat was ál te vreeselijk. . . . En wat beteekende dat vreemde woord. . . . was dat zoo'n akelige Indische ziekte, waaraan zooveel zeelui te gronde gingen? . . . O, aan Vader en Moeder hadden ze willen toeroepen hun angstige vragen. . . . maar Vader en

Moeder zaten gebogen.... zwijgend.... lijdend.... of.... spraken ze tot God? Was dit nog niet het ergste.... zoo werkeloos te zitten in het Godshuis en het niet uit te kunnen schreeuwen van angst om hun broer, die misschien lag te sterven, ginds in de Tropen? En niéts te weten, niets te zien van hem, niets te kunnen doen dan af te wachten, wat ramptijdingen nog meer zouden komen? En langzamerhand drong het tot hen door.... Jaap lag daar nu al twee weken, misschien.... o, wat had hij alléén doorgemaakt, terwijl zij bij Vader en Moeder veilig thuis waren en niets vermoedden.

Alléén? Neen, toch niet.... hunne tranen begonnen te vloeien.... toen de voorzang begon te ruischen door de kerk:

„Geen Vader sloeg met grooter mededoogen,
Op teeder kroost ooit Zijn ontfermende oogen....”

Toen zwoegde Vaders borst van lééd om zijn jongen.... hij was toch óók vader.... maar ook van teedere liefde jegens God, die immers álles doet uit mededoogen.

Toen werd voorgelezen Prediker 12:

En gedenk aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingsschap, eer dat de kwade dagen komen en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve.

Eer dan de zon en het licht en de maan en de sterren verduisterd worden, en de wolken wederkomen na den regen;

in den dag, wanneer de wachters des huizes zullen beven, en de sterke mannen zich zullen krommen, en de maalsters

zullen stilstaan, omdat ze minder geworden zijn, en die door de vensters zien, verduisterd zullen worden;

en de twee deuren naar de straat zullen gesloten worden, als er is een nederig geluid van het malen, en hij opstaat op de stem van het vogelken, en al de zangeressen nedergebogen zullen worden;

ook wanneer zij voor de hoogte zullen vreezen, en dat er verschrikkingen zullen zijn op den weg, en de amandelboom zal bloeien, en dat de sprinkhaan zichzelf een last zal wezen, en dat de lust zal vergaan; want de mensch gaat naar zijn eeuwig huis, en de rouwklagers zullen in de straat omgaan;

eer dan het zilveren koord ontketend wordt, en de gulden schaal in stukken gestooten wordt, en de kruik aan de springader gebroken wordt, en het rad aan den bornput in stukken gestooten wordt, en dat het stof wederom tot aarde keert als het geweest is, en de geest weder tot God keert, die hem gegeven heeft...."

.. .. .

Ademloos luisterden ze toe.... Vader en Moeder zagen elkaar even aan met omfloerste oogen.... wélk een hoofdstuk.... en juist nú.... zou dominee soms méér weten?....

Duizend angstige gedachten doorkruisten hun brein.... totdat ze stil werden onder de prediking van Gods Woord, naar aanleiding van den tekst: „Want de mensch gaat naar zijn eeuwig huis....“

Dominee sprak op zulk een ernstige wijze tot de jeugd en ook tot de oudere menschen over de broosheid van het leven en over de noodzakelijkheid om dicht aan de zijde van den

Heiland het moeilijke leven door te gaan, ook als men nog jong is en sterk. . . . „ga niet alléén door 't leven, die last is u te zwaar,” citeerde dominee ten slotte en nimmer in hun leven had een preek zoo'n indruk gemaakt op de oude en jonge menschen uit Westens bank. . . .

Stil reden ze naar huis terug, slechts nu en dan klonk een angstige vraag. . . . een twijfelende uitroep van de jongeren; de ouderen hadden genoeg aan den balsem, dien Gods Woord in de verschgeslagen wonde gegoten had en. . . . ze wachtten af, den brief van de Maatschappij en nader bericht uit Indië. Ze vonden ook langzamerhand meer redenen tot gerustheid. De Maatschappij telegrafeerde: „Kans op herstel,” dus was dit toch niet de inleiding van een doodsbericht.

Thuis verdween Moeder dadelijk in de slaapkamer en men liet haar alleen, allen wisten, dáár was Moeder met haar God alleen en worstelde in den gebede om het behoud van haar kind.

Na het eten zaten allen in de woonkamer de visite van ooms en tante's, die gewoonlijk kwamen feliciteeren, af te wachten.

Vader tuurde stil naar buiten, zijn oogen zagen rood van het staren, zonder dat hij wat anders zag dan het dierbare gezicht van zijn kind, zooals hij aan boord van de „Enggano” gestaan had, toen het schip uitvoer, en zijn ouders hem voor 't laatst hadden omhelsd. . . .

„Jaap, mijn arme jongen. . . . waar ben je nu. . . . en hoe voel je je wel” ach, misschien schreide hij wel om zijn huis, zooals zij hier schreiden om hém.

„Daar is de dominee,” zei Moeder ontdaan. Ze zag hem voor 't hek van de fiets stappen.

Een schok voer door den kring om de tafel. De dominee, de brenger van de doodstijding op de dorpen.... „O, als maar niet.... Jaap, ons kind....”

Een oogenblik zette de boer de tanden op elkaar.... „Als het dan móet, als het dan zóó”.... toen stond hij uiterlijk kalm en waardig op, om den dominee te ontvangen....

Allen waren weer neergezeten en luisterden naar den boer, die in korte woorden vertelde van de tijding. Een verademing was het voor allen, toen dominee niets bleek te weten. Maar hij had wat anders! Uit zijn portefeuille haalde hij een brief tevoorschijn, een brief uit Indië van.... hun Jaap. Dominee glimlachte weemoedig. Twee dagen geleden had hij den brief ontvangen met een bijgevoegd schrijven aan dominee zelf, met de vraag, den brief op Vaders verjaardag thuis te willen overhandigen. Jaap had niet precies kunnen uitrekenen, wanneer de brief zou aankomen, daarom had hij hem iets vroeger aan dominee gezonden. De brief was afkomstig uit Batavia, dus geschreven, toen hij nog aan boord van de „Enggano” was.... Misschien een laatste groet van hun zoon.... hij was geschreven vlak voor zijn ziekte.

Vader en Moeder verlieten met den kostbaren brief de kamer, om die laatste tijding te lezen.... Tranen benevelden hun blik, toen ze zijn welbekend handschrift zagen. Het duurde lang, voor ze alles gelezen hadden. Hij schreef als altijd zoo hartelijk en voor 't eerst uitte hij zijn verlangen naar huis.... och, arme jongen, en nu zou hij

misschien nooit meer... ze durfden niet verder denken...

Er klonk zoo'n bijzondere toon in den brief... er was als een voorgevoel van komend leed in die zinnen... Maar ook was er een geluid van levend geloof in de dankwoorden aan zijn ouders, die hem den Heiland hadden leeren kennen. En hij schreef, dat het geloof hem zulk een groote kracht was in het zeemansleven. Hij zag en hoorde zooveel dingen, die uit den booze waren, zijn ziel kromp zoo vaak ineen van afschuw over het bederf, dat overal loerde, maar vooral in de Oostersche zeehavens... ja, hij moest bekenen, dat als hij niet zulke ouders gehad had en zulk een opvoeding, dat hij zou vreezen voor zichzelf... de verleiding was zoo vreeselijk en verwarrend,... maar Goddank," schreef hij, „ik weet, dat mijn Heiland mijn hand gevat houdt."

Het was te veel... ze konden het bijna niet dragen, deze woorden van hun zoon, geschreven vlak voor zijn ziekte... Ze snikten het uit, de Vader en de Moeder, en ze hielden elkaars handen vast... in hun hart een stom gebed... en toch, een danktoon voor den zoon, die God niet losgelaten had...; maar dan mochten ze ook niet vreezen meer... dan konden ze blijmoedig hunne hoofden weer opheffen naar den Hemel, van waar de hulpe zéker komen zou...

Later las dominee met bewogen stem den brief van Jaap voor, aller oog werd vochtig, Cor snikte zacht, de broers lieten hun tranen den vrijen loop.

Toen haalde dominee uit zijn binnenzak den bijbel en zocht op den 103den Psalm.

„Loof den Heere, mijne ziel, en al wat binnen in mij is

zijn heiligen Naam...." en toen las hij verder: „De dagen des menschen zijn als het gras, gelijk een bloem des velds, alzóó bloeit hij;

als de wind daarover gegaan is, zoo is zij niet meer en hare plaats kent haar niet meer," toen was er niemand in de kamer, die dat niet begreep; het laatste jaar had hen wel leeren verstaan de broosheid van het leven, maar:

„De goedertierenheid des Heeren is van eeuwigheid en tot eeuwigheid over degenen, die Hem vreezen en zijne gerechtigheid aan kindskinderen, aan degenen die zijn verbond houden en die aan zijn bevelen denken, om die te doen...."

Dat was zulk een troost. Vader en Moeder keken den kring hunner kinderen rond.... o, ze waren niet volmaakt.... ze hadden hun gebreken.... maar dat ze schapen waren van den Goeden Herder.... o, daar konden ze niet genoeg voor danken.... ook voor hun jongen in de verte, die bidden geleerd had en Gods Hand gevat hield....

Toen vouwde dominee de handen om te bidden. Allen bogen het hoofd. Zijn zachte, gevoelvolle stem smeekte tot God, die wonderen kan doen, om het behoud van den zoon in Indië en dankte voor zooveel zegeningen, ook nog merkbaar in tijden van beproevingen.

Zoo werd Vaders verjaardag een onvergetelijke dag en 's avonds begaven de kinderen onder het dak van hofstee „de Westen" zich ter ruste in het bewustzijn, dat dezelfde Vaderoogen, die waakten over hun zieken broer in Indië, vol gunst en mededoogen neerzagen op hen, die in het vaderland niets anders konden doen dan voor hem bidden.

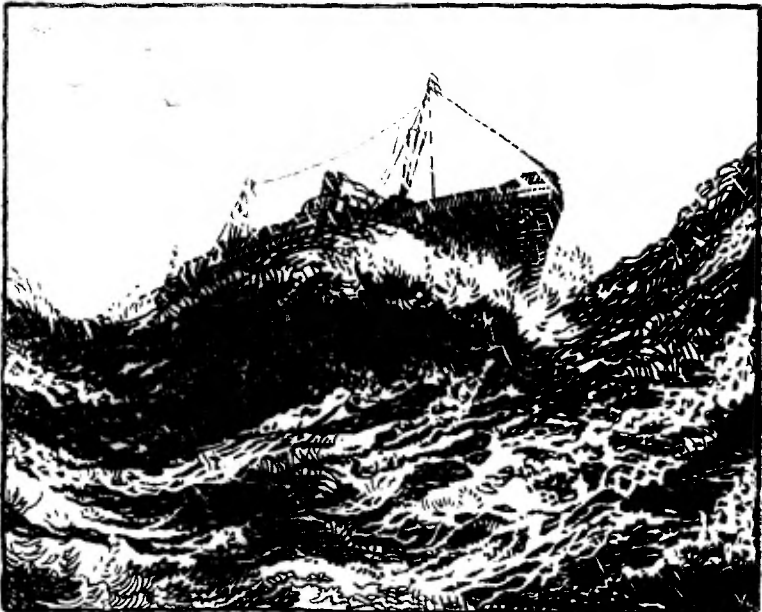
Na lange dagen van gespannen wachten, kwam eindelijk de langverbeide brief van Jaap zelf, uit het ziekenhuis. Zijn steile, moeilijk geschreven zinnen verraadden, dat de brief nog op het ziekbed geschreven was, maar. . . hij was herstellende, dat was de blijde tijding, die tot tranen van dankbaarheid roerde.

Hij schreef, dat die laatste weken aan boord van de „Enggano” erg moeilijk voor hem geweest waren. Ten eerste hadden ze op weg van Amerika naar Gibraltar op de hoogte van de Spaansche kust, vier dagen in den storm gelegen, zóó erg, dat het schip niets vorderde en niemand aan boord een uur rust had gehad in de vier etmalen, dat de orkaan duurde. Hij schreef: „We hebben in den Atlantischen Oceaen vier dagen lang in zoo'n ontzettend noodweer gelegen, dat het een bijzondere gunst Gods mag heeten, dat ons schip niet met man en muis naar den kelder is gegaan.

Werkelijk, ik heb altijd gedacht, dat „torenhooge golven” een beetje overdreven was, als ik dat ergens las, maar nu heb ik ondervonden, dat een storm op den oceaen ontzaglijker kan zijn, dan we ooit droomen. En juist doordat de windkracht vier dagen lang steeds sterker werd, werden de golven ál hooger opgezweept, zoodat zelfs de ouwe begon te twifelen, of het schip het wel houden zou. Het stuurgerij begon het te begeven, zoodat alle hands werden uitgepord, om op het achterdek de komende dingen af te wachten. Het was bijna niet te doen, dáár te verblijven. De zeëen sloegen met zoo'n geweld over ons heen, dat er drie keer een matroos door een golf werd meegesleurd. Wonder boven wonder konden ze zich alle keeren nog vastgrijpen aan de reeling, waar ze tegen gesmakt werden.

Zoo stonden we achterop, in hagel en regen, zonder een drogen draad meer aan het lichaam. Ieder wilde zichzelf natuurlijk groot houden en niet toonen dat hij vreesde voor het einde, maar op 't laatst werd de toestand zoo hachelijk, dat de menschen over thuis begonnen te praten. . . .

De ouwe had zijn boot al opgegeven en de eerste officier

was zenuwziek. . . . Toen plotseling minderde de wind, we konden het haast niet gelooven. Nooit heb ik blijer menschen gezien, dan toen de wind ging liggen. . . . zoo was ook nu, toen de nood het hoogst was, de redding het meest nabij. Toch is deze vreeselijke tijd van spanning en koude ons niet in de kleeren blijven zitten. Er kwamen zieken aan boord. Nog tot Alexandrië konden ze zich goed houden, toen moes-

ten de timmerman en de derde officier naar 't ziekenhuis. Ik kreeg het nu veel drukker. Gedurende de reis naar Batavia kreeg ik maar drie uur rust in de 24 uur. In Djedda hadden we Hadji's aan boord gekregen, Mohammedaansche bedevaartsgangers, die naar Indië terugkeerden van een tocht naar Mekka. Daar waren ook veel zieken onder. Drie en twintig Hadji's bezweken onderweg en werden over den muur gezet. Een oogenblik stopt dan de boot en plonst het lijk, in zeildoek gewikkeld en met ijzer verzwaard, in den oceaan. . . . Vreeselijk, zoo vaak dat op deze reis gebeurde. En de Mohammedanen brachten het dek telkens in zoo'n vervuilden toestand, dat de leerling en de matrozen den heelen dag moesten zwabberen. Bovendien nam dagelijks de hitte toe. Veel drinken, veel transpireeren, en de klimaatsverandering, gevoegd bij de atmosfeer van vuil en ziekte, die gedurende het verblijf der Hadji's aan boord heerschte, hebben mijn vermoeid, door gebrek aan rust gesloopt lichaam aangetast en toen we op de hoogte van Tjilatjap op de Zuidkust van Java waren, moest ik te kooi, ik had dysenterie. In Soerabaja werd ik naar het ziekenhuis gebracht, waar ik halfdood werd binnengedragen. Naast God, heb ik mijn behoud te danken aan een serum, dat voor 't eerst daar werd toegepast en aan mijn lichaam wonderen heeft verricht. Toen het doodsgevaar geweken was, zei de dokter: „Je mag blij wezen, dat we pas nieuwe geneesmiddelen hadden ontvangen, want aan jou ziekte zijn hier meer menschen gestorven, dan je haren op je hoofd hebt. . . .” Zoo redde dus de Heere mijn leven tweemaal uit doodsnoed deze reis, en al was 't voor mij een vreeselijke gedachte, dat de „Enggano” zonder mij mee te nemen,

de thuisreis aanvaardde, toch ben ik dankbaar, dat ik leven mag en straks met de „Jan Pietersz. Coen” naar het Vaderland terug mag keeren. . . .”

IX.

VERLANGEN.

In de leerlingenhut aan boord van het prachtige passagiersschip „Jan Pietersz. Coen”, was het een oogenblik heel stil.

Jaap en zijn vriend Henk Riemers, die als leerling op „de Coen” voer, toen Jaap te Soerabaja aan boord kwam, hadden een poosje over Holland liggen praten. Jaap lag met een aanval van malaria, die hij in de Roode Zee had opgedaan, te kooi en Henk had wacht te kooi, en lag uitgestrekt op de rustbank tegenover Jaap.

Ze hadden uitgerekend, hoeveel zeedagen ze hadden en Jaap was tot het ontmoedigend resultaat gekomen, dat hij ná deze reis nóg twee en veertig dagen te kort kwam, zoodat hij weer uit zou moeten varen, terwijl Henk al eenige dagen over de drie honderd vijf en zestig was. Die ging in Amsterdam aan den wal en vertrok naar de Zeevaartschool op Terschelling, om voor derden stuurman te leeren.

Jaap had de oogen gesloten, hij was moedeloos, voelde zich zwak en uitgeput van de zware malariakoorts en twijfelde aan zijn roeping voor zeeman, het ergste wat hij op de thuisreis wel doen kon, want dat bracht hem nog verder van herstellen af.

„Kop omhoog, jô," zei Henk, die weer den moedeloozen trek om Jaaps mond zag, „je hebt nu een tijd van tegenpoed achter den rug, maar als je eerst weer in Holland bent op je eiland, ben je zóómaar beter. En dan nog een reisje van een maand of drie.... een tripje naar de Middellandsche Zee bijvoorbeeld.... en je tijd is vol.... op je gemak ga je dan je derde rang halen...."

„Ja," zei Jaap, „de „Nederland" vaart niet op de Middellandsche zee....ik zou dan naar een andere Maatschappij moeten overgaan.... wat een getob."

„Hindert dat wat? 't Gaat om je zeedagen en met je malaria moet je niet meer naar de Tropen. Dan heb je kans, dat je er blijft.... 'k Heb er al drie vrienden liggen in Indië, die daar aan malaria bezweken zijn. Je moet zien weer naar Amerika te komen, of met een bootje van de „Koninklijke" naar de Adriatische Zee. Dan is je tijd nét vol.... Maar eerst probeeren bêter te worden, jô, eerst een maandje naar Texel in de reperatie en dan zul je eens zien, wat een zeeman je je weer voelt...."

Henk wist het wel.... Jaap verkeerde in een toestand van verslapping, uitputting door de koorts en zijn ziekelijke melancholie was het gevolg van lichaamszwakte.

„Voel je de boot stampen, kerel," riep Henk weer, „nu komen we op bekend terrein voor je.... de Golf van Biskaye.... nou maar, 't wéér is best.... 't kan hier anders spoken.... den vorigen keer, dat we met „de Coen" hier waren...."

Er er kwam een soortgelijk verhaal, als Jaap zelf meegemaakt had.

Wat een reis, wat een reis, wat had hij in die negen

maanden al niet meegemaakt.... En nu was hij gauw thuis; als een wrák kwam hij terug, zijn gezicht vermagerd en vergeeld, had hij gezien in den kleinen ronden spiegel aan den wand. Zijn oogen groot en hol van de koortsen, zijn ledematen slap en beverig. Hij kon niet op z'n beenen staan. De temperatuur steeg telkens weer tot 40 °, zelfs óver de 40.... hoe hield zijn lichaam het uit! En ze waren al in Europa, over korten tijd kwamen ze weer voor IJmuiden en de dokter had gezegd, dat hij in Amsterdam dadelijk naar 't ziekenhuis gebracht moest worden....

Jaap zette de tanden op elkaar. Naar 't ziekenhuis? Dat nooit! Hij wilde liever stervende naar Texel vervoerd worden, dan weer te liggen tusschen vreemden, wél in 't vaderland en tóch niet.... bij Moeder. Tranen welden op in zijn brandende oogen. Móeder.... Moeder.... hoe vaak had hij in zijn ijlen dien naam niet uitgeschreeuwd, hoe vaak was in zijn koortsvisioenen de deur van zijn hut niet opengegaan.... en dan stond zij daar.... zijn Moeder.... zooals ze de deur van het ziekenhuis in Soerabaja in zijn gedachten was binnengetreten.... haar gezicht stralend van teedere moederliefde, erbarmen met haar kind, dat zoo lijden moest. En áchter haar.... Váder, met zijn omfloerste donkere oogen en zijn mond, zacht glimlachend in zijn baard. O, die druk van Vaders eeltige werkhanden.... hoe verlángde hij daarnaar.... Vader.... Vader.... wat had zijn kind al gezien en beleefd, waar zijn Vader nooit van droomde, ook nooit van hooren zou, omdat het te vreeselijk was, om ooit uit te zeggen, die tooneelen van bederf en zonde, die zich overal voordeden in de zeehavens....

O, zijn Vader, die bijna een heilige was, met zijn stille

godsvrucht, zijn kinderlijk geloof, zijn opofferende liefde voor vrouw en kinderen. . . . zijn mededoogen en liefdadigheid voor de armen van het eiland. Zijn Vader. . . . o, de reine, de ongekreukte eerlijkheid van zijn hart. . . . wat had dat beeld hem steeds voor oogen gestaan, als de zonde loerde, als losbandige taal zijn ooren pijn deed, als godslasterlijke vloeken hem deden rillen van afschuw. O, gelukkig, dat Vader het niet wist, wat hij al niet had moeten hooren en zien. . . . Wat had hij God dikwijls gedankt uit den grond van zijn hart voor zálke ouders. „Leer mij hen waardig blijven,” was steeds zijn weerkeerende bede geweest.

En nu. . . . nu was hij op reis naar zijn groene eiland, naar de oude, grijze hofstee, onder de krom gewaaide boomen. En zou hij dan zóó dicht bij huis nog in een ziekenhuis gaan, neen, dat nooit. . . . in zijn ziekelijke opwinding leek een ziekenhuis hem een martelplaats.

„Ik zal daar toch nooit beter worden. . . . want het is het heimwee. . . . heimwee naar huis, dat me belet om beter te worden. . . .”

„Henk,” riep hij zacht, „Henk, als je uitgerust bent, wil je me dan uit m'n kooi helpen. . . . ik wil. . . . ik wil loopen leeren. . . .”

„Ben je dwaas, kerel. . . . met die temperatuur, de dokter zou me ophangen, als hij 't in de gaten kreeg. . . .”

„Mijn temperatuur is op 't oogenblik laag. . . . zie je. . . . ik wil in Amsterdam van boord. . . . niet met de brancard naar 't hospitaal, begrijp je; als ik nu alvast elken dag me oefen in het loopen, ziet de dokter dat ik beter ben in Amsterdam. . . . op Texel kan ik dan wel weer te kooi. . . .”

begrijp je.... als ik éérs't maar in den trein zit naar het noorden...."

„Nou.... já, zie je, je hebt gelijk, wat dát betreft.... je hebt tenminste weer moed.... nou, dan eerst maar je kleeren, je wilt toch niet in je pyama? Goed om wéér een koorts op je lijf te krijgen.... álle menschen.... wat slingert die schuit.... dat wordt eventjes wat.... jij loopen.... terwijl ik al zwaai als een dronkeman...."

Jaap zat op den rand van zijn kooi. Veertien dagen had hij daar machteloos gelegen, dagen aaneen in zoo'n koorts, dat hij half bewusteloos, úren had doorgebracht met een gevoel, alsof hij zweefde in een oneindige ruimte.... vreeselijk was dat geweest.... een angstgevoel had hem doen baden in zweet en hij had zich in de armen moeten knijpen om te voelen, of hij nog leefde.... of alles nog hetzelfde was.... want telkens dreigde hij dan weer te zinken in een oneindigheid, die hem toescheen de dood te zijn....

Henk had dan elk oogenblik bij hem moeten komen, om te verzekeren, dat alles nog gewoon was, dat hij nog leefde, maar erge koorts had, dáár kwamen die waanvoorstellingen van....

O, als Jaap dáár aan dacht, dan voelde hij toch, dat hij veel beter was. Zijn zwakte was te wijten aan de sloopende koorts, de dokter had gezegd, dat hij wel twintig pond lichaamsgewicht verloren had, maar dat kwam wel weer bij, als die martelende hoofdpijn eerst maar weg was en zijn temperatuur normaal.... O, wat waren zijn kleeren te wijd geworden; Henk hielp hem aankleeden; zie zoo, dáár stond hij dan op z'n voeten, maar, o wee, álles draaide met hem rond.... Jaap smakte neer op de rustbank en 't kwam niet

alleen door het slingeren van „de Coen“, die dobberde in de beruchte Golf van Biskaye.

„Ziezoo, nou maar weer eens probeeren,“ raadde Henk, die de loopoefeningen met aandacht gadesloeg. O, o, wat had die jongen er van gehad. . . . maar enfin, als hij in 't vaderland was en op Texel, zou je eens zien, hoe gauw hij opknapte.

De verzorging aan boord van „de Coen“ was uitstekend. De patiënt kreeg zijn voedsel uit de 1ste klas keuken en dagelijks zaten Henk en Jaap gebogen over de menukaart, de lekkere hapjes uit te zoeken. . . . „hoe meer je eet, hoe gauwer je weer op de been bent,“ preekte Henk altijd.

En hoe meer ze Europa naderden, hoe sterker Jaap zich voelde, o, dat geluk naar huis te kunnen gaan, straks als ze Amsterdam binnenvoeren.

Aan boord heerschte bij het eindigen van de reis groote vroolijkheid onder de passagiers.

Het rumoer van muziek en dans drong door tot de leerlingenhut en Henk kwam met lange verhalen over het fuiven der thuisvaarders telkens bij Jaap binnen. Maar Jaap luisterde nauwelijks, hij lachte slechts en zag al het oude dak van zijn thuis voor zich, de grijze hoeve op het groene eiland. . . . o, hoe verlangde hij.

X.

OP AFRIKA'S KUST.

En toch... nog geen zes weken later was Jaap weer aan boord, om de laatste weken van zijn vaartijd vol te maken. Want nog had hij niet genoeg zeedagen voor een verblijf op de Zeevaartschool.

Gelukkig was hij weer sterk en gezond en gelukkig voelde hij zich door de liefde en vreugde zijner ouders en familie, bij zijn korte verblijf thuis.

De reis ging nu rondom Afrika, dat was weer wat nieuws en Jaaps hart popelde bij de gedachte aan al het vreemde geheimzinnige schoon, dat hij tegenvoer.

Uit Durban verzond hij den volgenden brief:

„Als iemand verre reizen doet, dan kan hij veel verhalen,” schreef hij. „We stoomen op 't oogenblik iets ten Zuiden van Kaap de Goede Hoop, welke we gisteren passeerden. Het schip slingert zoo geweldig, dat ik bijna met tafel en al in een hoek vlieg. Vannacht zat ik op uitkijk in 't topje van den mast, in „'t kraaiennest”, terwijl het stormde en onweerde. Rondom me was het donderend gebruis van de golven en het gieren van den wind. Nu eens zaten we op den top van zoo'n geweldigen waterberg, dan weer leek het, alsof het schip onder je weg viel in de diepte van een golfdal. En een groote slingeren dat je daar maakt, zoo hoog in den mast. Het is reusachtig, ik weet zeker, dat jullie er van zouden griezelen, als jullie me zoo zagen zitten, hóóg boven het slingerend schip in den storm! Last van zeeziekte heb ik niet meer. Toen ik pas weer aan boord

was, kregen we in de beruchte Golf er weer eens van langs. Daar lijkt het altijd wel te stormen. Drie dagen lang ben ik zeeziek geweest, geen pretje hoor. . . . je kunt niets in je lijf houden, en haast niet op je beenen staan. Nu heb ik daar geen last meer van. Onder het loopen over het dek, denk je er niet eens meer bij, dat het schip zoo slingert; ik krijg al echte zeebeenen. Zonder erg zit ik 's avonds met mijn bordje soep te balanceeren. Zoo nu en dan vliegt er wel eens een bord kapot, maar dat zijn we hier zoo gewend, als het stormt.

Bijna vier weken lang zagen we niets dan water en lucht. Alleen bij de Canarische eilanden, aan de Noordwestelijke kust van Afrika, voeren we voorbij de beroemde Piek van Teneriffe, duizenden meters zich verheffende boven het water. De top verdween in de wolken en tot op de halve hoogte dreven wolkenvachten rondom den berg. 't Was een grootsche aanblik. Steil rees hier en daar de rots uit zee op, maar er waren ook meer vlakke berghellingen, begroeid met palmen, waartegen de witte woningen zich scherp af-teekenden.

Wat is het toch heerlijk om zeeman te zijn. Jammer dat ik zoo slecht beschrijven kan, h6e prachtig alles wel is, julie moesten het ook eens kunnen zien, de wereld is zoo geweldig grootsch geschapen. . . .

Aan Kaap de Goede Hoop begon het te stormen en te regenen, zoodat we niet veel meer konden zien van den beroemden Tafelberg dan de vage omtrekken. W6l waren er groote scholen vliegende visschen, waarvan sommige op dek vielen en door de matrozen werden buitgemaakt. Ook zagen we vluchten zwarte meeuwen en albatrossen. Het

wemelt op deze kust van haaien, gevaarlijk, hoor; als je hier over boord valt, dan ben je werkelijk „voor de haaien”.

Vandaag is het Zondag. De leerlingen mochten heel deftig in 't salon van de officieren eten, „kipverscheuren” noemen we de plechtigheid van het eten Zondags, in groot tenue, hier in 't warme klimaat natuurlijk in witte uniformen.

We liggen nu in Durban, 't is onderhand Donderdag geworden en bij 't binnenkomen ontving ik de brieven. Heerlijk was dat! Er is niets mooier op zoo'n reis, dan in de havens brieven te ontvangen! Ik had echter niet eens dadelijk tijd om de brieven te lezen, want ik moest in 't ruim oppassen, dat er bij 't lossen niet gegapt werd. Tusschen twaalf „pikzwarte negers” heb ik bij stukjes en beetjes mijn brief kunnen lezen. Duizendmaal dank, hoor, voor de hartelijke woorden. Het wordt je zoo warm om 't hart, als je leest, hoe ze thuis aan je denken en voor je bidden.

Gisteravond mochten we den wal op. Het is hier een echte weeldestad. Prachtige villa's op de hellingen der bergen tusschen palmen en andere weelderige vreemde gewassen.

Bij 't overleggen van de passen, bleek de beambte Hollandsch te spreken. Ook zag je overal aanplakbiljetten en reclame's in de Hollandsche taal. Dat doet je zoo bekend aan in zoo'n verre Afrikaansche stad. We ontmoetten nog een Hollander, die ons de stad zou laten zien. Hij woonde al drie jaar in Durban en zei, dat hij niet meer naar Europa terugwilde, zoo goed beviel het hem daar. Er wonen veel schatrijke Engelschen, die liever hun leven lang daar blijven, dan naar Engeland teruggaan. Het is hier dan ook een heerlijk klimaat.

Durban is een schitterende badplaats. Scheveningen is er niets bij. Er was een stuk van de zee met traliewerk afgezet voor de haaien, die in groote scholen in de nabijheid rondzwemmen.

Alles is electricch verlicht, schitterend, die stralende lampen boven de branding. En dan die hotels, weelderig als paleizen.

Den volgenden dag zijn we met de electriche tram een stukje het binnenland in geweest, langs dicht begroeide heuvels, waar je overal de negerkampen zag in de bosschen. Zouden dat de Zoeloekaffers zijn, waarmee de Boeren het zoo te kwaad gehad hebben? Er wonen hier nog honderden nakomelingen van de Boeren.

Ziezoo, ik eindig eens voor een poosje, want ik moet weer naar de ruimen, om voor 't stelen op te passen. Die negers zijn een raar volkje, zoo nu en dan twijfel je er aan, of het wel ménschen zijn. Maar stélen dat ze doen, ze probeeren het waar je bij staat. Maar ze zijn wel vroolijk. Onder 't werk zingen ze altijd.

Vanavond hebben we weer vrij, we hopen dan te gaan

zwemmen, het klimaat is hier zóó heerlijk. Ik voel me zoo gezond als een visch, van malaria geen sprake. Tot vanavond dus, wanneer ik verder hoop te schrijven. . . .”

XI.

THUISVAART.

't Was een schoone Meiavond. Stil lagen de velden, waar slechts een enkele late moerasvogel nog riep, zacht murmelend dreven de zilte golven aan den dijk, of kusten het strand van het oude eiland.

Een heerlijk heldere hemel, alleen dáár, waar de zon was ondergegaan, nog lichtend in matte kleuren, welfde over Texel, waar de meeste menschen al sliepen.

Langs den kronkelenden zandweg, die leidde van het dorp naar de boerderij van Jaaps ouders, liep nog een late wandelaar tusschen de geurige velden, die droomden onder een lichten dauwsluier.

Hij haastte zich niet, telkens stond hij diep ademend stil en liet den blik weiden over het al donkerend land. O, hoe heerlijk bekend en vertrouwd was hem deze weg.

Als kleine jongen aan Moeders hand was hij gegaan met de anderen naar een Kerstfeest, of naar de markt in het dorp Later met de broers en zusters elken dag naar school, o, hoe kende hij uit dien tijd elk hekje, iederen paal, elke eigenaardigheid van een ondiep slootje of een grillig gegroeid boschje tusschen de weilanden.

Later elken dag naar de Zeevaartschool op de fiets, dan

vaak 's avonds terugkeerend door de slapende velden, zooals nú. Dáár straalden de vuurtorens, in het Zuiden die van Huisduinen, in het Noorden van Eierland en Terschelling. En die donkere rand tegen den nog lichtenden wester- en

noorderhemel, dat waren de duinen! O, die duinen, het paradijs van hun jeugd!

Daar blaatte een lam en vlak er na hoorde hij den groeven wederroep van het moederschaap, dat haar kinderen miste. Een witte troep holde door de donkere wei, o die

lammeren in Mei, wat een lust voor de oogen. Jaap genoot. . . . hij was thuis, éindelijk thuis en diep ademde hij in den zilten geur van zijn eiland. . . .

Toen lag daar de boerderij, donker onder de zware boomen, slapend naar het scheen, maar neen, daar straalde nog een lamp door het vierkante keukenraam.

O, Vader, Moeder, die hem nog niet verwachtten! Hij was een dag vroeger binnengekomen en had de laatste boot naar Texel nog kunnen halen. Wat een verrassing, als hij straks binnen zou komen. . . .

Zijn adem ging sneller, toen hij het piepende hek binnenliep. Als altijd in den zomer, geurden de bloemen hem tegen. Jans, slapend met den kop over het hek, sloeg even schichtig den nek omhoog, maar bij het hooren van een bekende stem bleef het paard rustig staan in het donkere land. Een zwarte poes sprong weg, vlak voor z'n voeten.

„Bertjes poes,” mompelde hij, „wat héérlijk om alles zóó onveranderd terug te vinden, als was hij nooit geweest in verre gewesten, als kwam hij terug van een korte avondwandeling.”

Nu stond hij voor de huisdeur, die was nog niet op slot. Behoedzaam trad hij binnen. O, die bekende geur van de oude boerderij. . . . nergens rook het zoo, als hier thuis.

Binnen begon een hond te blaffen. „Bob, die nog even waakzaam is,” glimlachte Jaap.

De zware koffer met allerlei aardige dingen uit de havenplaatsen van Oost-Afrika: vreemde schelpen, kettingen, die de negers van zaadjes of pitjes gemaakt hadden en aardige terra-cotta-beeldjes, ebbenhouten olifantjes en ivoren sieraden, zette hij neer in het gangetje, toen ging de keuken-

deur open en stooft allereerst Bob hem tegemoet. Op het hooren van Jaaps stem jankte het dier van blijdschap en sprong tot aan zijn borst om gezicht en handen te likken.

„Ken je me nog. . . . lieve, goeie Bob?”

Maar toen was daar zijn Moeder en haar armen om hem heen.

„Ben jij dat. . . . ben je het werkelijk. . . . mijn jóngen,” snikte ze, en ze kustte hem en werd niet moe zijn lieve gezicht te streelen, „wat ben je weer bruin geworden. . . .”

Toen de warme handdruk van Vader. Wat straalden zijn oogen, welk een liefde lag er in zijn weinige woorden.

„Goddank, dat we je zóó terugzien.”

En toen joelden ze allemaal om hem heen. De broers vroegen alles tegelijk, ze bekeken hun broer als was hij een wonder, nu hij zóó ver weg geweest was.

En ten slotte zaten allen om de tafel, wat was er veel te vragen en te vertellen. Ze zagen elkaar vol geluk in de oogen, wat heerlijk om weer gezond en vol vreugde elkaar terug te hebben.

„Er is niets mooier voor een zeeman, dan thuis te komen en zóó met open armen ontvangen te worden,” dacht Jaap.

Moeder en Cor zetten het beste en smakelijkste eten op tafel, dat er in huis te vinden was en na den maaltijd nam Vader den bijbel en zocht op Jesaja 42. Ontroerd luisterde de zeeman naar de bekende stem van Vader, die van hun vroegste jeugd af hun geleerd had, Gods Woord lief te hebben en te lezen.

En toen hij las:

„Zingt den Heere een nieuw lied, Zijnen lof van het einde der aarde, gij, die ter zee vaart en al wat daarin is, gij

eilanden en hunne inwoners," toen zagen de kinderen van boer Westen elkaar verrast in de oogen. Het was hun alsof dat bijbelwoord voor hen en voor dezen avond geschreven was.

Toen vouwden allen de handen en hoorden ze Vaders zachte, bewogen stem danken voor zooveel onverdiende zegeningen.

Niet lang daarna lag het huis in diepe rust, de lampen waren gebluscht en alles scheen te slapen. En de rijzende maan goot haar zilveren licht over het grijze dak van Westens oude erve.

Toch sliepen nog niet allen. Moeder waakte nog, ze lag maar stil met gevouwen handen en over haar wangen druppelden tranen van geluk.

„O, lieve Heer. . . . ik dank U," fluisterde ze telkens, „hoe hebt Gij alles wél gemaakt met ons en de kinderen, die Gij ons gegeven hebt. En dat onze jongen nu weer thuis mag zijn, gezónd en onbesmet van de wereld. . . . Houd hem nu maar dicht bij U, laat hij de Uwe blijven tot in eeuwigheid. . . . en zégen ons allen. . . . breng ons eens voorgoed thuis in uw heerlijk Paradijs. . . . en dat niet één der onzen gemist moge worden, straks in Uw eeuwig Huis. . . ."

En in de veilige bedstee onder het schuine dak, lag Jaap en sliep ook niet dadelijk.

Telkens tuurde hij zijn oude kamertje rond, waar het heldere maanlicht binnenstroomde. Achter de lage ramen zag hij de lentegroene takken zachtjes heen en weer wiegen in het lichte briesje, dat blies over het eiland.

Behaaglijk rekte hij zich uit. Wáár lag je zóó rustig, als hier in het eenvoudige kamertje bij Moeder thuis?

Met een lach van geluk om den mond sliep hij ten slotte in, terwijl het maanlicht straalde over zijn donker hoofd, als wilde het bevestigen, dat Gods oogen dag en nacht open zijn over het huis, waar menschenkinderen Hem zoeken. . . .

INHOUD.

Hoofdst.	Bladz:
I. Zeeman in den dop	5
II. Tegenspoed	10
III. Toch op zee	16
IV. Op de zeevaartschool	29
V. De eereprijs	35
VI. De „Enggano”	40
VII. De groote oceaan	46
VIII. Een kwade tijding uit een ver land	50
IX. Verlangen	62
X. Op Afrika's kust	68
IX. Thuisvaart	72
